

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti:

Besenyői BEŐTHY KÁLMÁN alezredes

Segédszerkesztő:

BENEDEK MIHÁLY őrnagy

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST,

II. KERÜLET, FŐ-UTCA 71. SZÁM.

Postatakarékpénztári

csekk száma:

25.342.

Megjelenik:

minden hónap 1-én és 15-én

Telefon: 153-079.

vitéz FARAGHO GÁBOR
vezérőrnagyot

a Kormányzó Úr Ő Főméltósága 1942. évi november hó 15-ével
a m. kir. csendőrség felügyelőjévé nevezte ki.

Textilárúk árdragításának ellenőrzése.

Írta: dr. KULI SÁNDOR főhadnagy.

A n.-i csendőrőrs feljelentette Nagy Jánosné n.-i lakost, mert a tojás darabját a hatóság által megállapított árnál 2 fillérrel drágábban adta. Gyanúsított védelmére azt adta elő, hogy ő is drágán kapja a ruhaszövetet.

A cs.-i csendőrőrs feljelentette Kis Péter cs.-i lakost, mert a búza mázsáját a hatóságilag megállapított árnál 2 P-vel drágábban adta. Védelmére azt adta elő, hogy ő is drágábban kapja a nadrágnak valót.

Több csendőr nyilatkozott előttem úgy, hogy bizony ők nem tudják ellenőrizni a textil-árdragítást.

Úgy érzem, hézagpótló munkát végzek, amikor rámutatok arra, hogy a csendőr miként tudja megállapítani az árdragítást az egyes textilárúknál.

A Budapesti Közlöny 1941. évi 225. számában megjelent 130.000—1941. Á. K. sz. árkormánybiztosi rendelet szabályozza a textilárúk nagy- és kiskereskedői forgalmában felszámítható legmagasabb bruttó haszonkulcsot.

A rendelet szerint a kereskedő a textilcikk legmagasabb eladási árát a beszerzési, vagy előállítási önköltségi árból kiindulva a rendeletben foglalt előírások alapján maga állapítja meg. A textilcikkekre vonatkozólag tehát nincsenek olyan legmagasabb eladási árakat meghatározó táblázatok, amelyeket pl. a fűszerüzletekben találhatunk a bors, bab, cukor stb. vagy a hentesüzletekben a húsrakra vonatkozólag.

Ezért mondják sokan, hogy a textilárúk nincsenek maximálva. Pedig az idézett rendelet nem más, mint a textilárúk maximálása. Csak itt nem a hatóság határozza meg minden egyes textilcikk árát, — mert ez lehetetlen is, — hanem csak megadja a haszonkulcsot s annak alkalmazásával a kereskedő feladatává teszi az egyes textilcikk árának meghatározását. Természetesen az ár nem lehet több a beszerzési költség és a haszonkulccsal kiszámított százalék együttes összegénél. Ha többet számít, már elkövette az árdragítást.

Hogyan kell ellenőrizni az eladási árakat?

Kétféle textilárút különböztet meg a rendelet:

I. Változatlan alakban továbbadott textilárut (végposztó, vég-szövet, vég-vászon, fonal, szőnyeg, stb.)

II. Megváltozott alakban továbbadott textilárut, vagy kereskedői nyelven: konfekcionált árut. (Konfekcionált = elkészített.) Ilyen pl. a vég-szövetből nem mérték után, raktárra készült ruha, vásári kész ruhák, az üzletekben árult kész öltönyök.

Mindkét fajta textilárúnál megkülönböztet a rendelet

a) nagykereskedői és

b) kiskereskedői eladási árakat.

Nagykereskedő csak kiskereskedők részére adhat el. Közvetlenül a fogyasztók, a nagyközönség részére csak akkor, ha erre külön engedélye van.

Mivel pedig az árdragítást leginkább a fogyasztók részére történő eladásoknál szokták elkövetni, azért mellőzöm tanulmányomban a nagykereskedői árak alaposabb ismertetését és csak a kiskereskedői eladási árakkal foglalkozom.

I. Változatlan alakban történt továbbadás esetén a beszerzési önköltséghez hozzá kell számítani a haszonkulccsal megállapított bruttó hasznot.

A 130.000/1941. Á. K. sz. rendelet (továbbiakban: rendelet) 3. §-a szerint

„(1) A beszerzési önköltséget a számlázott vételárból kiindulva kell megállapítani. A vételárból levonandók a vétellel kapcsolatos összes engedmények (számlarabatt, forgalmi térítés, stb.).

Nem vonandók le a vételárból belföldi árúknál

1. a 3%-ot meg nem haladó pénztári engedmény,

2. az áruszállítást megelőző fizetéseknél adott havi 6‰-et (hat ezreléket) meg nem haladó külön pénztári engedmény (ú. n. előskontó).

(2) A vételárhoz hozzászámíthatók a kifizetett felárak, az árubeszerzést terhelő és arra közvetlenül elszámolható költségek, mint: a vevő kereskedőt terhelő csomagolási és biztosítási költségek, forgalmi adóváltás, a távolsági szállítással kapcsolatos igazolt kiadások (vasút, posta), továbbá külföldi beszerzés esetén a behozatali engedély megszerzésénél, a vámeljárásnál és a számla kiegyenlítésénél fizetett összes költségek.“

Például:

Mermelstein Izráel huszti kiskereskedő részére érkezett a nagykereskedőtől 30 méter kevert gyapjuszövet a következő számlával:

S z á m l a :

30 méter Bf. 21215. kevert gyapjuszövet	
ár (méterenként): 20 P, összesen: 600 P	
Számlarabatt 20%	120 P
Pénztári engedmény 3 %	18 P

Marad kifizetendő	462 P
-----------------------------	-------

Ehhez hozzájön még a postai szállítási díj:	2 P
6‰-os forgalmi adó	36 P

Összesen: 500 P

(A számok csak ötletszerűek és csak a számítási mód ismertetése végett vettem.)

Hogyan történik most már az eladási ár megállapítása?

Az ár	600 P
Ehhez hozzájön 6‰ forg. adó	36 P
Postai szállítás	2 P

Összesen: 638 P

Levonandó 20‰ számlarabatt	120 P
--------------------------------------	-------

Marad: 518 P

Egy méter beszerzési ára = $518 : 30 = 17 \text{ P } 26 \text{ f}$

Ehhez hozzászámítható a haszonkulcs, jelen esetben 22‰-os bruttó haszon, vagyis $17.26 \times 22\%$

3452	
------	--

3452	
------	--

37972	
-------	--

=	3 P 80 f
---	----------

haszon, mely összeadva a beszerzési költséggel

17 P 26 f

21 P 06 f

Mermelstein Izráel kiskereskedő által kérhető legmagasabb eladási ár tehát 21 P 06 fillér.

Mi biztosítja a vevőt, hogy a kiskereskedő tényleg ennyiért fogja eladni az árut?

A rendelet 5. §-a kimondja, hogy: „A kereskedő — mind a viszontelárusító, mind a fogyasztó felé történt eladásoknál — a kiszámított beszerzési, illetve előállítási önköltség, valamint az eladási ár igazolásáról hitelt érdemlő módon gondoskodni tartozik.“

Ez azt jelenti, hogy a vevőnek joga van kérni az eladási ár igazolását, vagyis joga van ellenőrizni, hogy nem árdragítva kapja-e a textilárut a kereskedőtől.

A rendelet kimondja a továbbiakban: „E célból köteles minden kereskedő:

a) az összes beszerzési számláit beszerzési helyek szerint időrendben gyűjteni és megőrizni.

b) az eladási ár megállapítására vonatkozó önköltség-számításait írásban elkészíteni és az önköltségszámítást vagy külön könyvben, vagy a beszerzési számlához fűzve megőrizni.

A kereskedő tehát nem kalkulálhat fejben, hanem csakis írásban.

Ez azért van, hogy a számítást könnyebben lehessen ellenőrizni.

Hogy néz ki egy ilyen önköltségszámítás, illetve kalkulálás?

A kereskedők leginkább a nagykereskedő, illetve a gyár által küldött számlán, vagy ahhoz fűzött papíron szokták az önköltségszámítást, kalkulálást elvégezni.

Bemutatok egy egyszerű számlát:

KAUFMANN MÓR

posztó és bélésszárú
nagykereskedése
Budapest, VI. Anker-palota
Telefon: 223-797.

253/2

Budapest, 1942 október hó

Számla

Pázmány István úr

Mezőcsa:

Küldtem b. számlájára és veszélyére postán

Méter	Cm	Jel	C i k k	Azonos- sági szám	Ár	Összeg	
						P	f
5	—	Cg.	Lóden khaki	0140	50.—	250	—
25	80	Dx	Velveton	13	24.—	607	20
						857	72
			3% eng.			25	20
			Arany pengő			831	48
			Utánvétellel				

Ennek a számlának a kalkulációja a következő:

I. A Lóden khaki 0140. azonossági számú árunál. Miután a 3%-os engedményt nem kell levonni, önköltség . . . = 50 P

Ehhez járul 26%-os bruttó haszonkulcs alkalmazásával $50 \times 26 = 1300 : 100 = 13$ P

Eladási ár: = 63 P.

II. A Velveton 13. azonossági számú árunál önköltség . . . = 24 P

Ehhez járul 25%-os bruttó haszonkulcs mellett $24 \times 25 = 600 : 100 = 6$ P

Eladási ár: — 30 P.

A rendelet 5. § c) pontja szerint „az árun, illetve annak burkolatán, vagy ha az áru természeténél fogva ez nem lehetséges, egyéb módon olyan megjelölést köteles a kereskedő alkalmazni, amelyből az előállító, illetve importáló vállalat által megadott azonossági szám kitűnik.”

Ez a rendelkezés kapcsolatos a Kereskedelmügyi Miniszternek 29.100/1940. K. K. M. sz. rendelete 2. §-ával, amely kimondja, hogy „a kereskedő köteles az üzlethelyiségében, illetőleg árusító helyén, valamint a

raktárában lévő árukat — az élelmicikkek kivételével, — ármegjelöléssel és ezenfelül olyan jelzéssel, vagy számozással ellátni, amelyből az áru beszerzési ára, illetőleg a beszerzési számla megállapítható.

A 3. §. szerint, aki ezen rendelet ellen vét, kihágást követ el és pénzbüntetéssel, visszaesés esetén pedig 15 napig terjedhető elzárással büntetendő.

Ezen rendelkezések értelmében tehát a kereskedő köteles a textilárura egy cédulát tenni, amelyen az azonossági számnak és az eladási árnak rajta kell lenni így:

Cg. 0140. 63.— P.

Akinél ez nincs meg, máris feljelentendő kihágás miatt.

A rendelet 5. §-ának d) pontja pedig kimondja, hogy „a kereskedő köteles az általa kiállított szállító-jegyen, számlán, jegyzéken, stb. az eladási áron kívül az előállító, illetve importáló vállalat által megadott azonossági számot minden esetben feltüntetni.

Ez arra az esetre vonatkozik, amikor a kereskedő jegyzéket vagy számlát ad az áruhoz. Budapesten a legtöbb kereskedő ad ilyen számlát, vagy jegyzéket. Vidéken a kiskereskedők nem igen szoktak ilyen jegyzéket adni, bár annak kiadását a vevő követelheti. A zsidó kereskedők nagy része nem is mer ilyen számlát kiadni, mert fél, hogy rájönnek az árdragításra.

A rendelet mellékletében vannak megállapítva a kereskedők által az egyes textiláruknál felszámítható haszonkulcsok. (Ennek kiadását a 8/1. nyomozó alosztályparancsnokság kérte a Közellátási Minisztériumhoz beosztott csendőr összekötőtiszt úrtól s így azt valószínűleg napokon belül kiadják a „Közellátási rendelet gyűjtőjébe“. Addig is ismertetek itt néhány gyakrabban alkalmazandó haszonkulcsot.)

Haszonkulcsok.

(Kivonat a rendelet mellékletéből.)

1. Tiszta és kevert gyapjuszövetek

a) nagykereskedői haszonkulcsa

folyméterenkénti beszerzési önköltség	Haszonszázalék
10 P-ig	8%
10—20 P-ig	9%
20 P-ön felül	10%

b) kiskereskedői haszonkulcsok

10 P-ig	20%
10—22 P-ig	22%
22—35 P-ig	25%
35 P-n felül	26%

75 cm-nél nem szélesebb ruhaszövetnél felszámítható haszonszázalék:

Fm-kinti beszerzési önköltség

5.— P-ig	20%
5.— P-n felül 11.— P-ig	22%
11.— P-n felül 17.50 P-ig	25%
17.50 P-n felül	26%

2. Pamut, műselyem, selyemanyagok

Nagy kis
kereskedői
bruttó haszonkulcs

a) nyers fehérített, vagy
egyszínű pamut, műse-
lyem és ezek keverékeinél 8% 15%

b) két, vagy több színnel nyomott, vagy tarkán szőtt pamut, műselyem áruknál és ezek keverékeinél	10%	20%
c) túl, grenadin, opál és transpert áruknál	12%	25%
d) Valódi selyem méteráruknál	15%	30%
e) ezüstözött, vagy aranyozott fonalakkól stb. készült áruknál	20%	50%

3. Len, kender és ramie fonalakkól

készült szövetek:

a) damasztáruknál	15%	25%
b) egyéb szöveteknél	10%	20%

Az a kereskedő, aki nem állandó helyen levő, de nyílt árusítási helyről árusít (vásári kereskedő), legfeljebb a kiskereskedők részére megállapított bruttó haszonszázalék 75%-át, az pedig, akinek nyílt árusításra berendezett üzlethelyisége nincs, legfeljebb a kiskereskedők részére megállapított bruttó haszonszázalék 50%-át számíthatja fel. (9. §.)

Pl. egy vásári kereskedő az általa 20 P-ért beszerzett kevert gyapjuszövetet nem 25%-os haszonkulccsal adhatja el, — ami egyébként a kiskereskedőt megilletné, — hanem a 25-nek 75%-ával, vagyis

$$25 \times 75$$

$$175$$

$$125$$

$$1875, \text{ azaz csak } 18 \cdot 75\% \text{-os haszonkulccsal.}$$

$$\text{Ez pedig } 20 \times 18 \cdot 75$$

$$37500 = 3 \text{ P } 75 \text{ fillér,}$$

$$+ 20 \text{ P} \text{ — fillér.}$$

$$\text{Együtt . . .} = 23 \text{ P } 75 \text{ fillér.}$$

Osztott haszon.

Az ismertett haszonkulcsoknak csak 50%-a számítható fel, ha nagykereskedő nagykereskedőnek, vagy kiskereskedő egy másik kiskereskedőnek adja el az árut. Ezt nevezik osztott haszonnak. Ezzel akadályozza meg a rendelet a láncolatós kereskedés útján történő árdragítást.

Pl. ha Grósz Jenő kiskereskedő egy másik kiskereskedőnek: Klein Jakabnak ad el valódi selyemárukat, nem 30%-os (lásd a fenti haszonkulcsot 2. d) alatt), hanem csak 15%-os hasznot számíthat fel. Viszont Klein Jakab is csak 15%-os haszonnal adhatja el a fogyasztónak. Vagyis, ha a selyemáru méterét Grósz Jenő a nagykereskedőtől 10 P-ért kapta, azt ő Klein Jakabnak

$$10 \times 15\% = 1:50 \text{ P}$$

$$+ 10: \text{— P}$$

$$\text{Együtt} = 11.50 \text{ P} \text{ árban adhatja el.}$$

$$\text{Klein Jakab pedig } 11 \text{ P } 50 \text{ f}$$

$$+ 1 \text{ P } 50 \text{ f.}$$

$$\text{Összesen } 13 \text{ P— f. árban adhatja el a}$$

fogyasztónak.

II. Megváltozott alakban továbbadott (konfekcionált) áruk legmagasabb eladási árának meghatározásával és annak ellenőrzésével külön dolgozatban fogok foglalkozni.

Most felsorolok néhány példát, hogyan és milyen visszaéléseket szoktak elkövetni a kereskedők. Ilyen

gyakran előforduló visszaélések:

1. A kereskedő nem teszi rá az árura az azonosági jelzést.

Megtorlása: Kihágás miatt a közigazgatási hatósághoz feljelentendő.

2. Nem az eladási árakat írja az árukra, hanem csak különféle betűjelzéseket (rejtjeleket). Ez is alkalmas a vevő félrevezetésére.

Megtorlása: Kihágás miatt a közig. hatósághoz feljelentendő. (29.100/1940. K. K. M. rendelet. L. előbb.)

3. Magasabb árat ír az árura, mint amit a rendelet értelmében kérhet.

Megtorlása: Árdragítás miatt feljelentendő, mert „magasabb árat köt ki”. (1920:XV. tc.)

4. Az árura helyes árat ír, — mert fél az ellenőrzéstől, — de az áru eladásakor magasabb árat számít és arra hivatkozik, hogy az árura (cédulára) írt ár az ő beszerzési ára, amelyhez az eladásakor fejben számítja hozzá a bruttóhasznot. Így tehát duplán számítja fel a hasznot.

Megtorlása: A vevő kérjen számlát az áruhoz. Követelje a számlán az azonosági szám feltüntetését. (Ez azért célszerű, mert így bizonyítható az árdragítás.)

Azután ellenőrizni kell a kalkulálást, a kereskedő beszerzési számláját és ha az árdragítás megállapítható, fel kell jelenteni árdragítás és csalás halmazataért.

5. A kereskedő meghamisítja a számlát és így drágábban adja el az árut. (Igen gyakori eset!!!)

Megtorlása: Árdragítás és okirathamítás halmazata miatt jelentendő fel. A számlát természetesen őriztetni kell venni.

És hogyan állapíthatjuk meg azt, hogy a számla meg van hamisítva?

— Össze kell hasonlítani a nagykereskedő, illetve a gyár számlamásolatával, vagy ellenőrizni kell, hogy a nagykereskedő valóban olyan árért szállította-e az árut, amilyen a kiskereskedő számlájában fel van tüntetve. Az ellenőrzés gyors legyen, mert az összebeszélés veszélye fennforog!

6. A kereskedő az árura egy drágább árunak az azonosági számát írja rá és így az olcsóbb cikket drágábban adja.

Megtorlása: Számlát kell követelni az áruhoz, melyre fel kell iratni az azonosági számot. Azután mintadarabot kell venni az áruból és azonosítás végett el kell küldeni a nagykereskedőhöz. Legcélszerűbb, ha a nyomozó csendőr maga viszi el azonosítás végett.

Ha a visszaélés beigazolást nyer, fel kell jelenteni a kereskedőt árdragítás, okirathamítás és csalás halmazataért.

Ha nem eladásakor, hanem ellenőrzéskor merül fel gyanu a fenti esetre, az eljárás ugyanaz:

Azonosítani kell a szövetet mintadarab vétele útján és feljelenteni a kereskedőt árdragításért, okirathamításért és csalás kísérletéért (halmazat).

7. Előfordul az is, hogy a kereskedő „nem találja” a számlát. (?)

Megtorlása: Ha nem adott el az áruból, kihágás miatt feljelentendő.

Ha eladott az áruból, mintadarabot kell venni, meg kell kérdezni, melyik nagykereskedőtől szerezte be s aztán azonosítani kell a nagykereskedőnél. Addig pedig az árut őriztetni kell venni.

8. Különösen sok visszaélést fognak tapasztalni a csendőrök a régi, valódi gyapjuszövetek és nem műrosztos anyagok ára körül. Tiszta gyapjuszövetet 1941. év

óta nem gyártanak, ilyen esetben tehát csak azelőtti számlát kell elfogadni. *Előfordul ugyanis, hogy a régi árut új árban akarják eladni.* Az új műrostos áru drágább, mint a régi dugáru.

Megtorlás: Itt is mintadarab vétele és azonosítása.

Házkutatás.

Gyanús kereskedők lakásán célszerű házkutatást tartani dugárukra. Dugáru az, amelyből nincs az üzletben.

Szakértők alkalmazása.

Több csendőrtől hallottam, hogy azért nem fog menni a textilárak ellenőrzése, mert a csendőrök nem értenek a textilhez. Könnyű segíteni a bajon. Minden nagyobb községben van keresztény szabó, vagy keresztény textilkereskedő, aki ért hozzá. Az ellenőrzéshez ilyen keresztény szabót vigyenek magukkal a csendőrök bizalmi egyénként. Tőle, vagy egy keresztény textilkereskedőtől meg is tanulhatják a legszükségesebb ismereteket.

Célszerű, ha a csendőrök bekapcsolják az ellenőrzésbe a járási közellátási ellenőröket is. Ezek legnagyobb része volt csendőr. Az együttesen, alapos tanulmányozás után végzett munkának meglesz a kívánt eredménye.

*

Dolgozatom célja az volt, hogy felhívjam a csendőrök figyelmét az árdrágításnak erre az eléggé elhanyagolt területére. Hogy az általam adott útmutatások alapján merjenek a csendőrök foglalkozni a textilárak ellenőrzésével. Célszerűnek tartanám, ha minden őrsön legalább egy csendőr kiképezné magát textilárak ellenőrzésére. Hogy ez a csendőr a kijelölt közellátási csendőr lesz-e, vagy más csendőr, az mindegy.

Ha akadály merül fel az ellenőrzésnél, kérjék el a csendőrök a községi előljárástól a Budapesti Közlöny 1941. évi 225. számát, abban megtalálják a rendeletet teljes szövegében.

Ha pedig úgy érzik, hogy nem tudnak jól és gyorsan megbirkózni az eléjük torlódó nehézségekkel, kérjék a nyomozó alosztályok támogatását.

Biztosra veszem, hogy az alapos ellenőrzés nem egy esetben a textilárak olcsóbbodásához is fog vezetni.

A nyitraivánkai korona: A Nemzeti Múzeum egyik legféltettebb kincse, Konstantinos Monomachos bizánci császár diadémjának íves lemezei arany alapon színes rekesz-zománc. Középen áll a császár, két oldalt a két társzászárnö Zoé és Theodora, majd egy-egy táncosnő, végül az igazság és alázat allegorikus alakjai. Lelték Nyitraivánkán szántás közben. Valószínűleg Monomachos császár ajándékozta I. András királyunknak. Készült 1042—50 között Bizáncban.

Bocskai koronája: Ahmed török szultán küldte 1605-ben Bocskainak. Egy XVI. századbéli munkára valló, gyöngyökkel, rubinokkal és smaragdokkal díszített zárt aranykorona, perzsa motívumokkal. Ma a bécsi udvari kincstárban őrzik.

Az új katonai térkép.

Ismerteti: nemes **TÁNCZOS FERENC** százados.

Az iskolákban és tanfolyamokon a tereptan oktatása, az őrsökön a rajzfeladatok kidolgozása azt a célt szolgálja, hogy a csendőr a tereptani ismereteket megszerezze, azokat továbbfejlessze azért, hogy a honvédségnél rendszeresített katonai térképeket ezáltal megismerje és ezt a katonai tudását a csendőrségi szolgálatban is hasznosíthassa.

A jelenleg használatban levő 1:75.000-es méret nagyságban szerkesztett részletes térképek — főképpen a visszatért területeken — helyesbítések hiányában a terepnek sokszor 60—70 évvel ezelőtti képét mutatják, így elavultaknak tekinthetők. Ez, valamint a gyakran előforduló helytelen vagy németnyelvű megírásokkal és a nehéz, sokszor katonai szempontból felesleges egyezményes jelek sokaságával e térképek olvasását nagyon megnehezítik.

A gyakorlati használhatóságot szem előtt tartva a szerkesztési, sokszorosítási stb. körülményeket is figyelembe véve, a Honvéd Térképészeti Intézet új csapattérképnek az 1:50.000-es méretarányban szerkesztendő térkép kiadását javasolta és annak előállítását felsőbb rendeletre már meg is kezdte.

Ennek az új térképnek, a csendőr szemszögéből is nézve, a következő előnyei vannak:

1. Részletesebb, mint a 75.000-es térkép, tehát a terep valóságos méreteit jobban megközelíti; a részletek így olvashatóbbak, az áttekintés nagyobb.

2. A térképen 5 színű nyomást alkalmaztak, még pedig: a síkrajz **fekete**, a szintvonalak, valamint a domborzatoknál a metsződésvonalak **barna**, a domborzatárnyalás **szürkésbarna**, a vizek **kék**, az erdők zöld színben készültek. Ezáltal a domborzat elválik a fekete síkrajztól, a vizek és erdők színes feltüntetésük folytán szembeszökőbbek, a térkép olvasását ezáltal nagy mértékben megkönnyítik.

3. A méretarány kerek számú: 1 cm = 500 m, 2 cm = 1 km. Ez a méretarány a térképutáni navigálásnál, vázlat szerkesztésnél, a munkát könnyebbé és gyorsabbá teszi.

4. A térkép jeleit leegyszerűsítették; fölösleges térképleleteket és rövidítéseket elhagytak, miáltal a térkép áttekinthetőségét növelték. Főbb változások a következők:

a) A térképletek árnyékvonalának elhagyása.

Pl.: messzelátható fa

régi jele/1:75.000/:

új jele /1:50.000/ :

b) A kémény rajza ezentúl egyszerű kör.

Pl.: a régi jel.....: -Tgy.

az új jel.....: -T.

c) A templom és a régi, négyszöggel rajzolt kolostor rajza egyszerű kör, rajta a felekezeti megkülönböztetés.

Pl.: a régi jel.....: 30176
 Kol.

az új jel.....: 216·5
 K.

d) A régi taligaút-jelzés elmarad; jövőben a kocsitű jelével jelölik.

A régi jele :

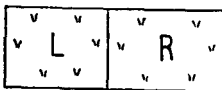
Az új jele :

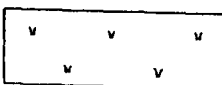
e) A helységek házait nem külön-külön, hanem összevontan ábrázolják.

Pl.: régi jelzés :

új jelzés :

f) A növényzetet a felesleges részletek elhagyásával összevontabban jelzik.

Pl.: Régi jelzés :

új jelzés :

g) A domborzatot, hogy szembetűnőbb legyen, árnyalják. A főszintvonalak 20 m szintkülönbséget jeleznek, ezáltal a szintvonalrajz ritkább. A szintvonalakon a mélyebb szint felé mutató irányt helyenkint elhelyezett rövid vonalkák (úgynevezett „eséstüskék”) jelzik.

Az eséstüske jele a szintvonalon :

A fentiek előrebocsátása után, néhány fontosabb térképjelét és egy részletet az 1:50.000 térképből az alábbiakban mutatok be. (Az itt bemutatott térképjelék mérle nélkül készültek, csak formailag egyeznek a térképen alkalmazott jelekkel.)

Mint feleslegesek, (katonai szempontból jelentéktelenek és egészen szükségtelenek is voltak) megszűnnek többek közt a következő régi térképjelék: Rakott kőkerítés, megye-, járásszékhely, postahivatal, táviró- és távbeszélő hivatal, távbeszélő hivatal, villanyvilágítás, vízvezeték, vízellátás, gyógyfürdő, gyógyforrás, számozott határjel, sétaút, útkanyarulat, meredek útrész, veteményes- és gyümölcsöskert jelzésére szolgáló jelek.

Az 50.000-es térkép a 75.000-es térkép észak-déli irányban kettéosztott felével megegyező területet ábrázol, megjelölése pedig a térkép felső szélére írt község nevével, a megfelelő 75.000-es térképlap szá-

Község utcái

Háromszögelt templom 216·5

Kolostor K.

Korcsma, csárda

Menedékház /állandó és idenyüzemmel/ M.

Erdőhivatal H.

Vadászlak V.

Erdőórház Ö.

Gyár Gy.

Fűrésztelep

Homokgödör H.

Jelzótábla

Kereszt

Gémeskut K.

Messzelátható fa

Akácfa

Beton-, rakottkő-, deszka-, lécs-, drót-, vasrácskerítés, sövény 3

Töltés 10

Árok 10

Vasuti megálló Vm.

Közlekedési vonalak 3 m-nél mélyebb oldalárokkal 3

Szintvonalak:

100 m-es

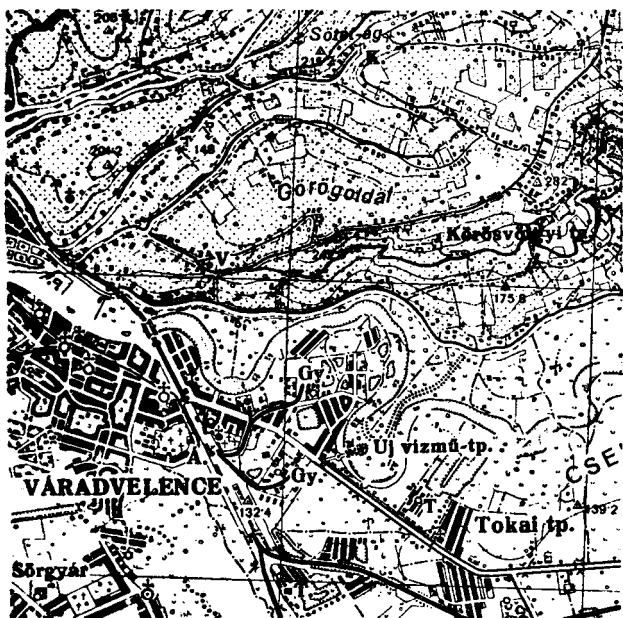
20 m-es

10 m-es

5 m-es

Mélyebb szint felé mutató jel /eséstüske/

mával és K (kelet) vagy Ny (nyugat) hozzátevésével történik. (Pl.: Elesd 5169 Ny) Ha tehát két azonos számú K-i és Ny-i jelzésű 50.000-es térképet egymá-

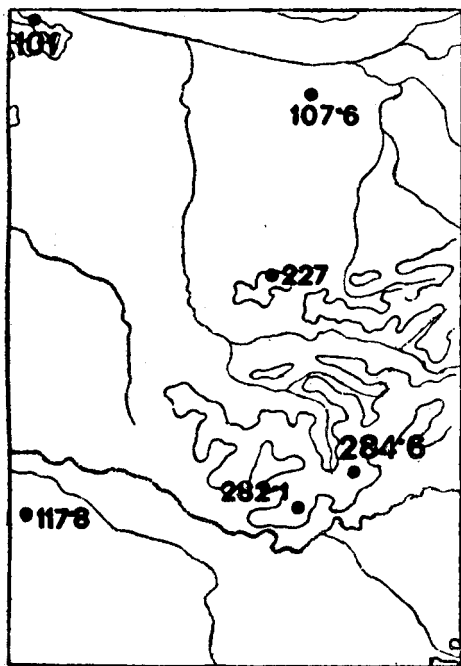
mellé illesztünk, akkor a megfelelő számjelzésű 75.000-es térkép területét kapjuk.

Az új térképen 2 km-es kilométerhálózatot találunk. A kilométerhálózat számozása az úgynevezett kezdőponttól számítódik. A kezdőpontok szerint megkülönböztetünk „Budapesti rendszer” és „Marosvásárhelyi rendszer” szerinti kilométerhálózatot.

Tekintettel arra, hogy ezek a rendszerek a csendőrök térképolvasásánál jelentőséggel nem bírnak, azok bővebb ismertetésére nem térünk ki.

Az új 50.000-es térképen több hasznos dolgot találunk, amely ezideig a térképekről hiányzott. A térkép nyugati szegélyén fel van tüntetve a teljes jelkulcs; ezáltal a térképen lévő összes jeleket le tudjuk olvasni. (Fel kell hívnom a figyelmet arra, hogy az eddig kiadott 50.000-es térképek a jelkulcs szempontjából egy átmeneti időszakba estek, ezért ott még a régi jelek közül sokat alkalmaztak, a térkép szegé-

Domborzati áttekintés

lyén pedig csak azokat a térképjelleket tüntették fel, amelyek a térképen szerepelnek.) Ugyancsak itt találjuk a „Domborzati áttekintés”-t, amelynek segítségével gyorsan át tudjuk tekinteni a térkép domborzati viszonyait, a térképen lévő legmagasabb és legmélyebb pontokat.

A kilométerhálózat gyakorlati felhasználásához, álláspontunknak vagy az egyes tereppontoknak a térképen való gyors és pontos meghatározásához a térkép szélén találunk egy példát, (címe: „Példa a négyzetmutató használatához”), majd ez alatt a helymeghatározáshoz a segédeszköz valószínű nagyságát és azon a kilométer-beosztást. Erről megfelelő másolatot készíthetünk, szükség esetén azonban a térkép sarkából ki is vágthatjuk.

A terep felmérését az új 50.000-es térkép megszerkesztéséhez a Térképészeti Intézet a visszacsatolt erdélyi területeken kezdte meg, mert ezekről a területekről meglévő 75.000-es térképek a legelavultabbak.

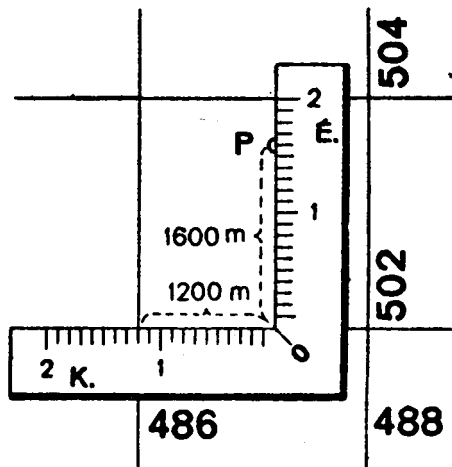
PÉLDA a négyzetmutató használatához :

Például a P pont adatai:

K. 486 km + 1200 m

É. 502 km + 1600 m

Mérték nélkül

Magyarország 75.000-es térképeinek áttekintő lapja szerint a következő térképek készültek el, tehát már vásárolhatók: Nagyléta 5068 Ny., Székelyhíd 5068 K., Tasnád 5069 Ny. és K., Biharkeresztes 5167 K., Nagyvárada 5168 Ny., Mezőtelegd-Tataros 5168 K., Élesd 5169 Ny., Szilágysomlyó 5169 K., Okány-Méhkerék 5267 Ny., Nagyszalonta 5267 K., Tenke 5268 Ny., Rév 5269 Ny., Jádremete 5269 K. Bánffy-hunyad 5270 Ny., Váralmás-Egeres 5270 K., Sarkad 5367 Ny. és Nagyszőlős 4470 Ny.

1943. évben kiadásra kerülnek: Hadad 5070 Ny., Szilágycseh 5070 K., Aranymező 5071 Ny., Nagyilonda 5071 K., Zilah 5170 Ny., Almásbalázsháza 5170 K., Páncélcseh 5171 Ny., Magyarköblös 5171 K., Kolozsvár 5271 Ny. és K., Szék 5272 Ny., Buza 5272 K., Teke 5273 Ny., Szászrégen 5273 K., Szászfenes 5371 Ny., Torda 5371 K., Aranyosgyéres 5372 Ny., Marosvásárhely 5373 Ny., Marosszentgyörgy 5373 K., Nyárádtő 5473 Ny., Bajavásár 5473 K. jelzésű térképek, a többi később készül el.

Amint ez adatokból is kitűnik, az új, korszerű 50.000-es térképek évről-évre mindnagyobb területről állanak majd rendelkezésre. A Térképészeti Intézet előzetes számítása szerint e korszerű térképek 10—15 év alatt hazánk egész területéről elkészülnek és átveszik a jelenlegi: 75.000-es térképek szerepét.

Összefoglalva a korszerű 50.000-es térképeknek cikkem keretében vázlatosan ismertetett előnyeit, kívánatos, hogy a csendőrök az új térképet mielőbb megismerjék, megszeressék és az azzal való bánásmódot mielőbb megtanulják, hogy a gyakorlati életben annak előnyeit ki is használhassák.

Az ONCSA.

Körülbelül két esztendő óta mind sűrűbben halljuk emlegetni ezt a kifejezést, hogy: ONCSA. Olvasunk ONCSA-házakról, ONCSA-keres családi házak avatásáról és sokak előtt mind máig ismeretlen, hogy valójában mit is jelent ez a rövidítés. Ismerkedjünk hát meg közelebbről azzal.

I.

Az ONCSA az Országos Népi és Családvédelmi Alap rövidítése. Magyarország Kormányzója 1940 augusztus 6-án hirdette ki az Országos Népi és Családvédelmi Alapról szóló törvénycikket. Ez a törvény új fejezetet nyitott a magyar társadalompolitikában. Sajátosan magyar módszerek alkalmazásával, korszerű szervezeti felépítéssel, jelentős anyagi megalapozással tette lehetővé, hogy a magyar nép elesett rétegei, életképes elemei felemelkedhessenek és a magyar talajhoz kötött vonatkozásaikban, foglalkozási köreikben megerősödhessenek. Az Országos Népi és Családvédelmi Alap célja: segélyezés helyett a „leginkább támogatásra szoruló néprétegek gazdasági, erkölcsi és szellemi felemelése.” Az állami segítés központjában már nem az egyén, hanem a nemzet fájának legértékesebb, legtermőbb ága: a sokgyermekes család intézményes támogatása áll. A segítés módja nem pillanatnyi ínségnyihítás, hanem „a családok boldogulásának szerves megalapozása”, a „kellő anyagi feltétellel nem rendelkező, arra érdemes családok részére anyagi eszközök biztosítása” avégből, hogy azok munkakedvükkel és képességeikkel tevékeny részesei lehessenek a nemzet termelő munkájának és ezzel a maguk boldogulását és az egész nemzet jólétének fokozását elősegítsék.

Hatósági és társadalmi kiszolgálás helyett tehát az érdemes és küzdőképes családok önereje és munkája a hajtóerős a hatóság és társadalom csupán a nélkülözhetetlen anyagi segítséget, erkölcsi támogatást és nevelő közreműködést nyújtja.

A törvény e hatalmas célkitűzések megvalósítására az állam évi illetékjövödelmének 27 százalékát és a helyi ínségadók helyett országos adót: a népi és családvédelmi pótdót bocsátja a kormányzat rendelkezésére. A mai kor kívánalmái érvényesülnek a törvénynek abban a rendelkezésében is, amely a közszolgálatba beleviszi a szociális szakképzettség követelményeit. Felhatalmazza a minisztériumot arra, hogy az egyetemek mellett szociális tanfolyamokat szervezzen és annak elvégzésére kötelezhesse a közalkalmazottakat.

A törvény méltó a trianoni elesettségből újjáéledő magyar nemzethez és az országépítő nemzedékhez.

Magyar, mert idegen példaktól függetlenül találta meg célkitűzéseire a módszereket és mert visszatérést jelent a rontatlan ősi magyar alkotmány mélyre nyúló alapjához: a családíság gondolatához. Korszerű, mert a széles néprétegek szociális jólétét a gazdasági élet vonalán, a több és jobb termelés megteremtésével kívánja elérni és mert a nép felemelésének munkáját szakszerűségre, szakképzettségre alapozza.

A törvény szerint az Országos Népi és Családvédelmi Alapot a m. kir. belügyminiszter kezeli. A belügyminiszter mellett, mint tanácsadó szerv: az Igazgató Bizottság működik. A belügyminiszter végrehajtó szerve és az intézményes népi és családvédelmi munka országos irányítója: az Országos Szociális Felügyelőség. Az Országos Szociális Felügyelőség élén az ügyvezető elnök áll, aki jelenleg: dr. Kádár László Levente belügyi államtitkár. A szociális felügyelők tájegységek szerint elosztva, főként helyszínrre kiszállva látják el az irányítás, vezetés és ellenőrzés teendőit. Az Országos Népi és Családvédelmi Alappal kapcsolatos feladatokat a törvényhatóságokban a törvényhatóság első tisztviselője (vármegyékben az alispán, városokban a polgármester) látja el. Az alispán, illetve városokban a polgármester készíti el a vármegye, illetve a város népi és családvédelmi munkatervét és költségvetését. Ennek megvalósítására a belügyminiszter az Országos Népi és Családvédelmi Alapból évenként ellátmányösszeget utal ki. Az ellátmány egy részét az alispán, illetve polgármester, mint forgótóket a közjóléti szövetkezet rendelkezésére bocsátja. A közjóléti szövetkezet évi üzlettervet készít, melyet az Országos Szociális Felügyelőség hagy jóvá. Az alispán, illetve polgármester mellett a szociális teendőket a vármegye, illetve város ezzel megbízott tisztviselője, a közjóléti előadó végzi, mint előadó. Az egyes juttatásokkal kapcsolatos kivizsgálásokat, a juttatásban részesített családok gondozását, a társadalomnak a szociális munkában való önkéntes részvételét az alispán, illetve polgármester mellett működő szociális gondozó vezetési és szervezi. A környezettanulmányok elkészítésében a zöldkeresztes védőnők is közreműködnek. Szociális gondozó csak érettségizett (vagy ezzel egyenrangú képzettségű) és az előírt szociális szakképzettséggel rendelkező férfi, vagy nő lehet.

Az arra érdemes, rászorult családok talpraállítással kapcsolatos gazdasági és pénzügyi tevékenység (anyagok beszerzése, a juttatás előkészítése, lebonyolítása, üzleti ügyvitel, kölcsönök folyósítása és behajtása) a törvényhatóságokint, illetve egyes megyei városokban megalakított közjóléti szövetkezetek feladata. A nem kölcsönként folyósított, vissza nem térülő juttatásokat, karitatív segélyeket az alispán, illetve a polgármester nem a közjóléti szövetkezetek, hanem a közigazgatás útján bonyolítja le. A közjóléti szövetkezet élén, mint a szövetkezet elnöke a vármegye alispánja, városokban a város polgármestere áll. A közjóléti szövetkezetek igazgatóságában a rendes tagok közül választott igazgatósági tagokon felül hivatalból helyet foglal a gazdasági felügyelőség vezetője, a földművelésügyi miniszter felügyelete alatt álló és a szövetkezet területén működő hivatalok, intézetek és intézmények vezetői közül a földművelésügyi miniszter által kijelölt személy, továbbá az Országos Szociális Felügyelőség által kiküldött egy tag. A szövetkezet felügyelőbizottságának elnöke a törvényhatóságokban: a főispán, megyei városokban a főispán által megbízott felügyelő-

bizottsági tag. A felügyelőbizottságok elnökeinek helyettese a vármegyei, városi számvevőség főnöke.

Az ONCSA-val kapcsolatosan új fogalomnak tekintik a *munkaközösség* fogalma is. A munkaközösség nem új egyesület, hanem a helyi hatóságok és a helyi társadalom közös szervezete, helyi szociális feladatok egyesült erővel való ellátására. Az Országos Szociális Felügyelőség minden erőfeszítése arra irányul, hogy a társadalom, különösképpen a szociális és karitatív célkitűzésű társadalmi egyesületek, alakulatok ebben a munkában szervesen együttműködjenek a hatóságokkal. Ennek az együttműködésnek legmegfelelőbb formája: a munkaközösség. A munkaközösségek különösképpen a község szociális munkatervének összeállításában, a juttatásban részesülők kiválasztásában, a kiválasztott családok egyenkinti gondozásában, házzuttatásoknál a családok közös munkájának megszervezésében, a napközi otthonok, nyári gyermekotthonok megszervezésében, az egyes jótékonyági juttatások (gyermekékeztetés, csecsemőkelemlénye, szülészeti vándorzásók készítése stb.) lebonyolításában, tanfolyamok rendezésében, szociális adatszolgáltatásban, anya- és ifjúsági körök szervezésében, vezetésében stb. tevékenykednek. *A munkaközösségek új és jelentős feladata a hadbavonultak családtagjainak gondozása.*

Már most, ami az Országos Népi- és családvédelmi Alapból történő juttatások módozatait és mérvét illeti, erre vonatkozólag a törvény azt a szabályt állítja fel, hogy az Alapból azok az *érdemes, rászoruló, sokgyermekes* családok részesüljenek anyagi juttatásban, akik a gazdasági életben szükséges hiteleket, kölcsönöket megszerezni állami segítség nélkül nem képesek. Az *anyagi rászorultságot* a családnak a megélhetésére vonatkozó összes körülményei (vagyon, kereset, családtagok száma, egyéb gazdasági segítség lehetőségei) figyelembevételével, környezettanulmányok útján: a szociális gondozók, illetve a munkaközösségek, a felkért társadalmi szervek állapítják meg. *Sokgyermekes családnak tekintendő a juttatás szempontjából, amelyben legalább négy 18 éven aluli gyermek van.* A juttatás kölcsön formájában történik. Kölcsönt általában az a család kap, amelyiknél a megélhetés alapja csupán a *törpebirtok*, vagy a család tagjainak mezőgazdasági, vagy ipari termelés, fuvarozás keretében végzett *testi munkája*. A kölcsönök kamatmentesek, csupán egyszer és mindenkorra legfeljebb 5%-ig terjedő beszerzési és ügykezelési költséget kell fizetni. A kölcsönöket lehetőleg nem pénzben, hanem természetben (házépítés, állattuttatás, nyersanyag stb.) folyósítják. A kölcsön megszerzéséhez általában bankszerű fedezet nem kell. *Fedezet a család erkölcsi értéke, munkakedve, szorgalma, munkabírása!* Az alapelv: *szegény ember hitelének becsület az alapja!*

A kölcsönök nagyjából *hosszúlejáratúak*. A fizetési részletek megállapítása akként történik, hogy a fizetési részletek *pontos teljesítése esetén is a család anyagi helyzetének felemelése biztosítható legyen.*

A családi házak felépítését Kormányó Urunk Ófőméltóságának bölcs államfői akarata határozta el, aki az Országgyűlés 1939. évi megnyitásakor mondott beszédében a következőket mondta: „*Gondoskodni kell arról, hogy a falusi és ipari munkásság és mindenki, aki nélkülözi a saját otthon melegét, házhelyhez, ép, egészséges otthonhoz jusson.*” Az Országos Népi- és Családvédelmi Alap, illetve ennek szervei: a vármegyei és városi közjóléti szövetkezetek évről-évre igen jelen-

tős összegeket fordítanak kertes családi házak építésére. A családi házak építése az Országos Szociális Felügyelőség műszaki osztályán kidolgozott tervek szerint történik. A házak *belső* beosztásában a *célszerűség és egészségügyi követelmények* érvényesülnek, *külső* formájuk pedig a *magyar nép ízlését és a táj építészeti hagyományait* őrzi. A közjóléti szövetkezetek lakásépítő tevékenységet elsősorban azokban a községekben fejtenek ki *telepszerűen*, ahol legkedvezőtlenebbek a lakásviszonyok. legnyomasztóbb a túlszűfolttság és legnagyobb számban élnek sokgyermekes családok. A házépítés vagy a közjóléti szövetkezet tulajdonában lévő házhelyeken, vagy a juttatásban részesülő saját telken történik. A közjóléti szövetkezetek arra töreksznek, hogy a falusi házak legalább 600 négyszögöles házhelyen épüljenek, mert így a házzozuttatott sokgyermekes családoknak módjuk lesz arra, hogy kiskerti gazdálkodást folytassanak. A kert egyrészt megélhetésüket könnyíti meg, másrészt a kertgazdálkodás hozama törlesztési képességüket fokozza. Akinek saját telke van és egyébként a házzozuttatás követelményeinek megfelel, a házépítésre szükséges összeget kölcsönként kapja, amelyet telkére a közjóléti szövetkezet telekkönnyíleg bekebelezet. Ha viszont a házhelyet a közjóléti szövetkezet adja, az ingatlan a juttatásban részesült családnak nem a tulajdonába, hanem csak a használatába kerül. A tartozás letörlesztéséig a juttatásban részesültek az ingatlanok nem tulajdonosai, hanem csak bérlői, akiket kötelezettségeik indokolatlan elmulasztása és eredménytelen figyelmeztetés esetén a szövetkezet kimozdíthat. Ha a sokgyermekes család kötelezettségeit pontosan teljesíti, a *vételár kétbarmadrészének kiegyenlítése után kérheti az ingatlanok nevére való átíratását.* A sokgyermekes családoknak a *családiház építésére adott kölcsönből az egy éven felüli, de 18. életévét még be nem töltött negyedik és minden további gyermekük után 10—10 százalék engedményt ad a közjóléti szövetkezet, az Országos Népi- és Családvédelmi Alap terhére.* Az engedmény összege azonban az építési költség 70 százalékát nem haladhatja meg. A *törlesztési idő legfeljebb 30 esztendő.* A gyermekkedvezmény figyelembevételével tehát az évi törlesztő részlet általában nem nagyobb, sok esetben még kevesebb is, mint amennyi egy sokgyermekes család egy szoba-konyhás lakásának a bére. A juttatott házat a sokgyermekes család a jó gazda gondosságával köteles kezelni, tartozik az épületet legalább évenként kétszer kimeszelni és azon háromévenként kisebb és ötévenként nagyobb tatarozást végezni. Azokon a telkeken, amelyeken a közjóléti szövetkezet családi házat épít, megszervezi a kertgazdálkodást is. A juttatásban részesült köteles a kertet a szövetkezet által előírt módon hasznosítani és a szövetkezet megbízottjának, illetve szakemberének utasításait követni. A szövetkezet a kiskerteket a vidéknek és a talajviszonyoknak megfelelő gyümölcsfákkal ülteti be és a kerti gazdálkodáshoz szükséges magvakat, palántákat, esetleges kézi szerszámokat is rendelkezésre bocsátja.

A sokgyermekes szegény családok szociális megsegítésének leghatásosabb eszköze az *állattuttatás*. Ahol kedvező fuvarozási lehetőségek vannak, a lóhoz és fuvarozáshoz értő sokgyermekes családok a közjóléti szövetkezettől igásfogat juttatásban részesülhetnek, de igásfogatot kaphat az a kisember is, aki haszonbérletet, vagy felesbérletet szerez, azonban a föld megműveléséhez nincs megfelelő igaereje. Legnagyobb jelentősége a *tehenjuttatásnak* van. A föld megműveléséhez, valamint

a talajerő fenntartásához legalább egy tehén szinte nélkülözhetetlen. A közjóléti szövetkezetek elsősorban azokat a sokgyermekes családokat részesítik tehénjuttatásban, akiknek valami földjük már van, mert a tapasztalatok szerint ezek inkább tudnak a szükséges takarmányról gondoskodni, mint a teljesen nincstelenek. Olyan vidéken, ahol a szarvasmarhatartás és tenyésztés előfeltételei (rét, legelő) megvannak, a földnélküli ember is könnyebben tud tehenet tartani, a szövetkezetek tehát kellő kiválasztás mellett a teljesen vagyontalanoknak és földnélkülieknek is juttatnak tehenet. Megfelelő istálló azonban mellőzhetetlen. A földművelő lakosság lelegelesettebb sorsban élő családjai részére a szövetkezetek a „szegény ember tehenét”: a kecskét juttatják, amely igénytelen volta mellett is a családor, különösen az apró gyermekeket ellátja bő táperejű tejfel. Jelentős a közjóléti szövetkezetek sertésjuttatási tevékenysége is, amely történhetik tenyésztésre, vagy hizlalásra. Nem kevésbé fontos az aprójószág, főleg kacsa- és libajuttatás, tanyán lakó kisemberek számára a birkajuttatás, újabban pedig kedveltek az angoranyúltenyésztésre igényelt beszerzési kölcsönök is. A juttatott állat mindaddig, amíg az igénylők a vételárat ki nem fizetik, a szövetkezet tulajdona, azt tehát a szövetkezet tudta nélkül elidegeníteni, vagy kicserélni nem szabad. A törlesztési idő a nagyállatjuttatásoknál 3—5 esztendő, kisebb állatoknál $\frac{1}{2}$ —2 esztendő. A törlesztés történhetik készpénzben, de természetben is (tej, állatszaporulat).

Mezőgazdasági kisebb gépek (eke, borona, vetőgép stb.) juttatása egyesek, vagy csoportok számára ugyan csak gyakori módja a megsegítésnek. A háziipar különösen a téli munkátlanság idején a mezőgazdasági lakosság számára tekintélyes munkaalkalmat és kereseti lehetőséget nyújt. A háziipart, — amelynél már a gyermek munkacereje is hasznosítható, — a közjóléti szövetkezetek háziipari tanfolyamok rendezésével, munkaeszközök juttatásával, anyagbeszerzésével és az értékesítés megszervezésével segítik elő, de különösen törekszenek az önálló háziipar fejlesztésére.

1942 január 1-től kezdve a házassági kölcsönök intézménye is szervesen kapcsolódik bele az Országos Nép- és Családvédelmi Alap nagykiterjedésű nemzetépítő programjába. Házassági kölcsönben részesülhetnek azok a keresztény házasságok, akik 32. életévüket még nem haladták meg, egészségi, erkölcsi és nemzeti szempontból kifogás alá nem esnek, együttes vagyoniuk értéke 5000 pengő, együttes havi jövedelmük pedig 300 pengőn alul marad és a vőlegény katonai állás-kötelezettségének eleget tett. A házassági kölcsön felső határa 1000 pengő, mely általában természetben (kelengye, bútor megélhetési eszközök; háziállat, ipari eszközök beszerzése) kerül folyósításra. A kölcsön kamatmentes és havonként az eredeti összeg 10%-át kitevő összeggel kell törleszteni. A házasságot követő első évben és minden gyermek születése után a törlesztés egy évig szünetel. Az első gyermek után a kölcsön 10%-át, a második gyermek után 20%-át, a harmadik gyermek után 30%-át, a negyedik gyermek után pedig 40%-át engedik el.

Az Országos Nép- és Családvédelmi Alap célja a rászoruló sokgyermekes családok megélhetésének végleges megalapozása, jobb megélhetésük előfeltételeinek biztosítása. A családok ilyen megerősítéséhez azonban hosszabb időre és fokozatos erőfeszítésre van szükség. Elkerülhetetlen, hogy átmenetileg az Országos Nép- és Családvédelmi Alapból rászoruló családok olyan segít-

ségben is részesülhessenek, amelyeket csak részben fizetnek vissza, vagy amelyeket nem kell visszatéríteniök. A vissza nem térülő juttatásoknak fontosabb, gyakoribb módjai: A tej- és cukorakció során egészségileg és anyagilag ráutalt anyák és gyermekek ingyen-tejjel és cukorral való ellátása, a rászoruló gyermekek óvodai, iskolai téli étkeztetése, napközotthonos óvodák fenntartása a dolgozó szülők apró gyermekei számára, melyeknek létesítése és fenntartása a községek és városok feladata, az anyagilag nehezebb viszonyok közt levő községeket azonban az ONCSA támogatja; nyári gyermekotthonok fenntartása a nyári mezőgazdasági munkák idején elfoglalt anyák gondozatlan gyermekeinek megóvására, a háromévesnél fiatalabb gyermekek befogadására. Ide tartoznak még a különböző tanfolyamoknak: gazdálkodási, nevelési, kisállattenyésztési, gyümölcsnevelési, háziipari, főzőtanfolyamok támogatása, végül az ár- és belvízkárosultak megsegítése és támogatása.

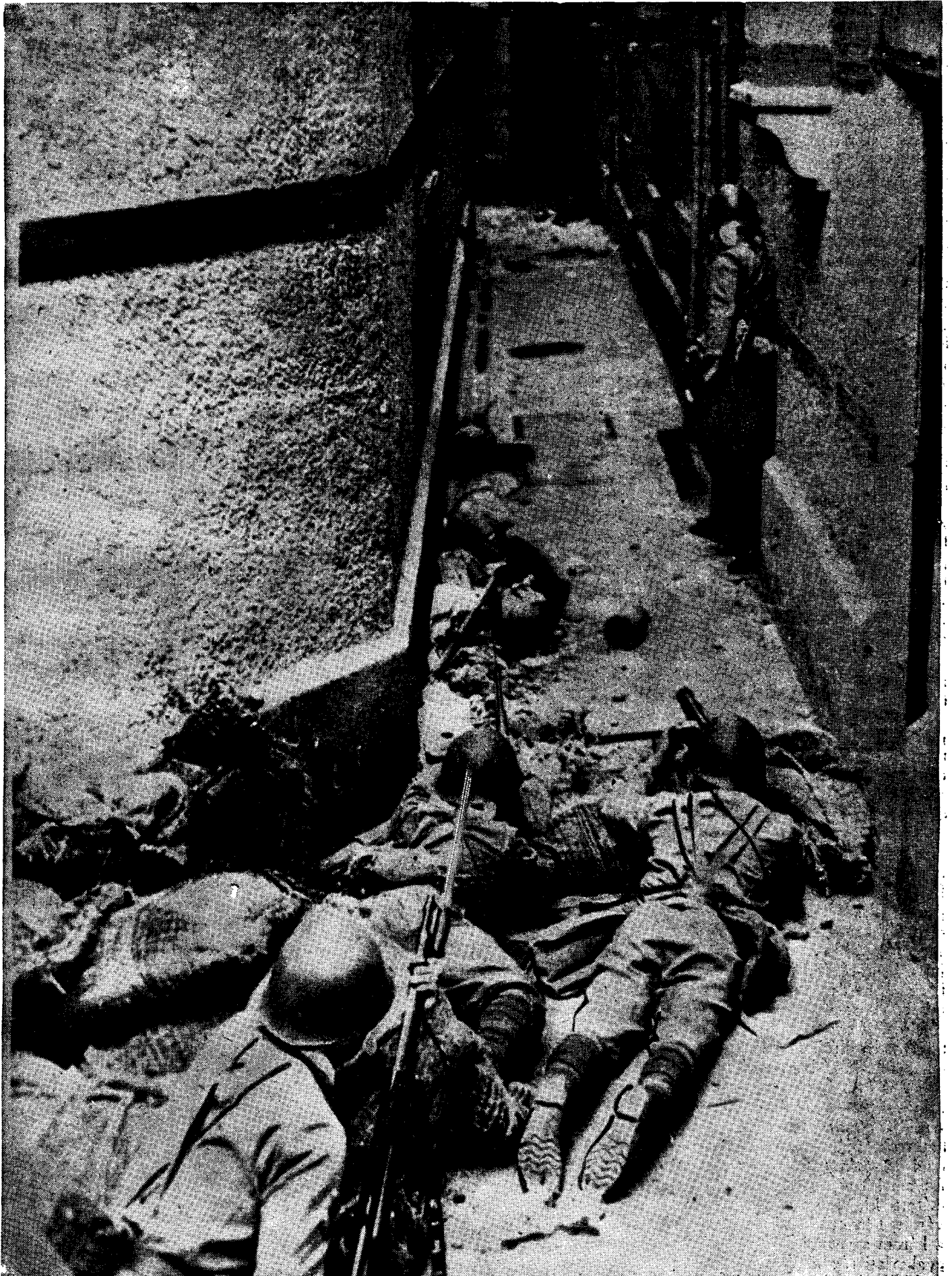
A háborús állapot hívta létre végül a szintén az ONCSA működésébe bekapcsolódó *bajtársi szolgálatot* is, amelynek célja: a hadbavonultak családtagjainak fokozottabb erkölcsi és szükséghez képest kivételesen anyagi támogatása, a harctéren küzdő honvédek és itthonmaradt családtagjaik közt az állandó kapcsolat fenntartása; a katonai szolgálatra bevonultak hozzátartozói kérelmeinek és panaszainak meghallgatása, gyors megvizsgálása és elintézése; a katonai szolgálatra bevonultak helyett a mezőgazdasági és ipari munkák elvégzésének biztosítása és végül a nemzetvédelmi szolgálat támogatása. A törvényhatósági és járási bajtársi szolgálat vezetését a közjóléti előadó, illetve szociális gondozó látja el. A községi bajtársi szolgálatok vezetésével a főszolgabírák a község lakói közül bízzák meg első sorban a keresztény hitfelekezetek lelkszeit, vagy más arra alkalmas egyéneket. A hadbavonultak hozzátartozóinak jogi vonatkozású ügyes-bajos dolgaiban a vármegyei, városi tiszteletbeli főügyészek, illetve felkért ügyvédek segédkeznek. A m. kir. honvédelmi miniszter a hadbavonultak gondozását a csapatoknál a csapat hadigondozó tisztekre bízta, akik együttműködnek a bajtársi szolgálat szerveivel.

II.

Fentiekben az Országos Nép- és Családvédelmi Alap működésének általános irányelveit ismertettük, mely magában véve részletesen szemlélteti, mily termékenyítő és áldásos munka, amit az ONCSA végez. Nyomában egészséges emberi hajlékok teremnek, ezek és ezek jutnak otthonuk révén a magyar földközösség megkööttségéhez. Családi meleg otthont, zöldeges- és gyümölcsöskerteket, falusi kiskereskedések, műhelyek, téli foglalkoztatók, tárolóüzemek ezreit és ezreit állítja be a magyar élet szolgálatába és a munkát és keresetet biztosító háziipart, azonkívül évről-évre ezer és ezer fiatal párnak nyújt segítséget a fészekrakáshoz, sok százezer gyermeket tejhez és szeretetteljes gondozáshoz.

Továbbiakban adjunk számot arról, hogy a törvény életbelépése óta mily mértékben felelt meg célkitűzéseinek az a hatalmas szociális munkásság, amely valósággal újjáteremtí a magyar népet, egy újjászületett magyar jövőendő számára biztosítva termékeny, alkotó erőit. De beszéljenek az elért eredmények számadatai.

Az Országos Nép- és Családvédelmi Alap 85,600.000 pengős ellátmányából a folyó évben is több ezer érdemes magyar család jutott jelentős gazdasági, vagy más természetű támogatáshoz. A múlt esztendőben felépített 3563 családi házat az idén 6400 otthonnal gya-

Utcai harc-részlet.

gy. hon. a. k. Mosca

rapította az Alap, ami egybevéve megfelel egy több ezer lakosú város kereteinek. Az építkezési munkálatok a rendkívüli viszonyok nehézségei ellenére is örvendetesen befejeződtek, illetve a befejeződéshez közelednek és így a házhozjuttatásra előirányzott 32,430.249 pengő teljes egészében erre használtatott fel. A további munkák lehetőségeiről is gondoskodás történt.

Eddig összesen 1700 katasztrális holdon 7500 házhely biztosításáról gondoskodtak. Egy házhely átlag 365 négyzetméter, ami elegendő ahhoz, hogy az új otthonok körül a házi szükségletet fedező kis gyümölcsös- és zöldségtermelőkertek létesüljenek.

Az Alap ellátmánya terhére 9517 kat. hold területet szerzett meg. A földhözjuttatás, illetőleg a kedvezőbb gazdasági körülmények közé való áttelepítések során ebből a területből 1597 kat. hold jutott tulajdonul kisemberek kezére, 7690 kat. hold pedig 6—8—10—15—20 kat. holdas egységekben haszonbérletként került életerős magyar családok munkás keze alá. Az ezévből előirányzott 6,048.101 pengő felhasználásával mintegy 1500 család jutott földhöz és a terület átlaga több, mint 6 hold. Holt gazdasági felszerelésre 1,400.879 pengő, haszonállatok és takarmány beszerzésére 8,440.177 pengő jutott hozzávetőlegesen 21.000 családnak. 40.000 családnak zöldség- és gyümölcsöskertek létesítésére 756.653 pengőt folyósítottak. Falusi kiskereskedés, valamint műhely berendezésére 10.000 családnak 1,914.490 pengőt osztottak ki, téli foglalkozást is lehetővé tevő feldolgozók, tárolók, üzemek létesítésére és vállalkozások céljaira 10,378.528 pengőt fordítottak. A háziipar fejlesztésére 1,493.114 pengő jutott. Egyéb gazdasági célra kereken 12.000 családnak 897.220 pengőt adtak.

Házassági kölcsönre 7000 ifjú párnak 6,147.328 pengőt juttattak. A házassági kölcsön átlaga tehát 878 pengő volt.

Ezt a gazdaságilag is nagyjelentőségű munkatervet jórészt az év elején megalakult 82 közjóléti szövetkezet bonyolította le 58,429.592 pengő forgótőkével. Kisebbségben pedig Somogy és Szabolcs vármegyék, mint törvényhatóságok, valamint megyei városok valósították meg 12,067.532 pengős ellátmányból.

Ez a 70,497.124 pengő azonban harminc éven belül visszatérül, tehát a közjóléti szövetkezetek forgótőkét gyarapítja. Ebben az évben ilyen címen, továbbá kezelési költségekből és más bevételekből mintegy 11,500.000 pengő várható. A gazdasági jellegű és visszatérülő támogatásban részesített családok száma hozzávetőlegesen 150.000. A karitatív jellegű, tehát vissza nem térülő juttatások révén, a gyermekvédelmi feladatok ellátásán kívül kereken 100.000 gyermek és szülőanya részesül tejszegélyben; 65.000 gyermek átlag négy hónapon át ebédsegélyben; 16.000 gyermek egész éven át 400 napközi otthon útján gondozásban, 30.000 gyermek pedig teljes felruházásban.

Az Országos Szociális Felügyelőség, mint az Országos Nép- és Családvédelmi Alap központi szerve, arról is gondoskodott, hogy megfelelően képzett munkatársak álljanak az új feladatok elé került közigazgatás rendelkezésére. Három szociális gondozóképző tanfolyam közel 200 kitűnően képzett lelkes hallgatót bocsátott ki; négy egyetemünkön: Budapesten, Kolozsvárott, Pécsen és Debrecenben pedig most veszi kezdetét a három egyetemi félévre terjedő elméleti és hathónapos gyakorlati részből álló felsőfokú szociális képzés. A juttatásból részesített családok megfelelő gondozását 202 szociális gondozó látja el. Az Alap feladatát az Orszá-

gos Szociális Felügyelőség 3000 példányban megjelenő „Nép- és Családvédelem” című havi folyóirata, illetve a 10.000 példányban kiadott általános tájékoztató füzet ismerteti. A házhozjuttatott családok zöldségkertjének művelését az ugyancsak 10.000 példányban kiadott „Háziasszony házatája” című füzet könnyíti meg.

Végül meg kell említeni, hogy az ár- és belvíz következtében összedült 10.000 ház újjáépítésével, továbbá a megrongálódott 30.000 ház kijavításával járó feladatok, a külön rendelkezésre bocsátott 20,300.000 pengő hitel keretében műszaki osztálya közreműködésével ugyancsak az Országos Szociális Felügyelőség látja el. Ebből az összegből 18,300.000 pengő kölcsön, 2,000.000 pedig segély formájában kerül felhasználásra.

Beszélő számok ezek, ékes bizonyítékai annak a nagy munkának, amellyel a belügyi kormányzat az ONCSA révén a magyar jövőt építi.

P—y.

EMLEKEZZÜNK!

Fliesz György hadnagy, a buziásfürdői szakasz parancsnoka, az orosz harctéren szerzett betegségében 1914 november 15-én Budapesten meghalt.

Kérai Ferenc ungvári szárnybeli és Nyisztor Miklós szepsi őrsbeli csendőrök szerb komitácsi 1916 november 15-én Gornilevicében megölték.

Veszprémi Antal lébényi őrsbeli őrmester a bormási erdőben orvvadászokkal vívott tűzharcban 1929 november 16-án elesett.

Demény Dezső főhadnagy, a belényesi szakasz parancsnoka, a krakkói csatában 1914 november 18-án Zalesie mellett elesett.

Tóka János paksi őrsbeli őrsvezető címz. őrmester az oroszokkal Glew mellett vívott ütközetben 1914 november 8-án elesett.

Pálfi Károly nadrági őrsbeli címz. őrsvezető 1902 november 20-án postafedezeti szolgálatban rablókkal vívott tűzharcban Kricsó és Alsógörbed között elesett.

Nyulász György kosárfalvai őrsbeli csendőr címz. őrmester az orosz harctéren szerzett járványos betegségében 1915 november 23-án Zyrowice mellett meghalt.

Bognár Izidor 2. oszt. őrmester, a jablánci őrs parancsnoka, a román harctéren szenvedett súlyos sebesülésében 1916 november 24-én meghalt.

Bartos István riskulicai őrsbeli alőrmestert 1918 november 24-én a brádi vasútállomáson román nemzetőrök agyonlőtték.

Polgár Abel miskolci szárnybeli csendőr az orosz harctéren szerzett betegségében 1914 november 25-én Ökörmezőn meghalt.

Bihari György hajdusámsoni őrsbeli alőrmestert 1918 november 25-én a Martinka-szőlőhegyen katonaszökevények bosszúból megölték.

Papp István 2. oszt. őrmestert, az egresi őrs parancsnokát, lázadó román néptömeg 1918 novemberben Egresen megölte.

Bobrovnik és Felsőriethomai Lukácsy Béla százados, a pancsovai szakasz parancsnokát, Szerbiából hazatérte után, a Pancsovára benyomult szerbek 1918 november elején elfogták, Csacsakra vitték, ahol agyonkínozták és az emeletről ledobták.

A Kormányzó Úr Ő Főméltósága

legfelsőbb elhatározásával

vitéz NEMEREY MÁRTON altábornagyot

a m. kir. csendőrség felügyelői állása alól 1942. november 15-ével felmenteni kegyeskedett. Ebből az alkalomból vitéz **Nemerey Márton** altábornagy Úr a következő

BÚCSÚPARANCS-OT

adta ki valamennyi Csendőrparancsnokságnak:

BAJTÁRSAK! A Kormányzó Úr Ő Főméltósága legfelsőbb elhatározása folytán, szolgálati időm leteltével, a nyugállományba való helyezésemet megelőző szabadságra távozom.

Több mint négy éven át, legnagyobb részt mint annak felügyelője, álltam a csendőrség élén. Túlzás nélkül mondhatom, hogy ebben az időben élte át a testület 62 éves fennállásának egyik legnehezebb, de egyúttal legdicsebb korszakát.

A Felvidék, Kárpátalja, Keletmagyarország visszatérése, majd a Bácska visszaszerzése, s végül a nemzetnek a szovjet ellen még dúló élethalálharca, a csendőrséggel szemben oly követelményeket támasztott és támaszt a jelenben is, melyek a testület belső értékének igen kemény megpróbáltatását jelentik.

Nyugodt lelkiismerettel állítom, hogy a csendőrség feladatát a nemzet beléje helyezett bizalmának megfelelően, a trianoni létszámának máról-holnapra történt megkétszereződése ellenére is becsületesen teljesítette. *K e m é n y m u n k a é s f é r f i a s h e l y t á l l á s* jelzik azt az utat, amelyet a csendőrség, az országnak a trianoni romokon való újjáépítése során 1938. óta megtett.

Amidőn a testület éléről távozom, előljárói szívem leghőbb szeretetével és a hősokeket megillető mélységes kegyelettel emlékezem meg

azokról a bajtársakról, akik életük feláldozásával tettek tanuságot hűségükről és a magyar csendőr rendíthetetlen kötelességtudásának legragyogóbb példáját mutatták nekünk.

Köszönetet mondok a tiszt- és altisztikárnak egyaránt, azért az éjt nappallá tevő lankadatlan munkáért, amelyet — ki-ki a maga helyén és tehetsége szerint — a hazáért, a nemzetért és a testület hírneve érdekében teljesített. Különös köszönetet kell mondanom mindazoknak, elsősorban közvetlen munkatársaimnak, akik felügyelői felelősségemből fakadó célkitűzéseimet megértették és törekvéseim megvalósításában kötelességük mintaszerű teljesítésével, igaz katonához illő önmegtagadással segítettek.

Amikor a testülettől ezúton búcsút veszek, a mindenható Isten bőséges áldását kérem a csendőrségnek a végső győzelem kivívásában döntő tényezőt képező további eredményes működéséhez.

Lelkemben megingathatatlanul él a meggyőződés, hogy a m. kir. csendőrség, — multjához méltóan, — az élet legkeményebb megpróbáltatásai közepette sem tévesztheti soha szem elől azokat a kötelezettségeket, amelyek abban gyökereznek, hogy

„A c s e n d ő r a z á l l a m h a t a l o m k é p v i s e l ő j e“ és „a n e m z e t b i z a l m á n a k l e t é t e m é n y e s e.“

vitéz **Nemerey s. k.**
altábornagy.

KATONAI ISMERETEK

Allásharcok.

A szovjetorosz arcvonalon folyó hadműveletek a téli időszak beálltával megállottak. A mozgó háborúból *állásharc* lett. Ez éppen olyan szükséges valami volt, mint ahogy a repülőgépeknek le kell szállniuk a földre, hogy üzemanyagot véve magukhoz: újra felrepülhessenek. Ahogy benzin nélkül nem lehet repülni, ugyanúgy nem lehet a keleti arcvonalon, *télen* mozgó háborút viselni. Erre a legjobb példát éppen maga a Szovjet adta, amikor megkísérelte a lehetetlent. Kisebbségi vállalkozásai csak arcvonal kiigazításokat eredményeztek, nem sikerült megnyernie szövetségesül az annyszor emlegetett *telet*, amely elvi ellensége minden nagyobb mozgásnak. A rendkívül kemény hideg, a különösen nehéz utánszállítási viszonyok eredményezték az állásharcot. Ez azonban csak időleges, mert Hitler Vezér szavaival élve: „*Elkövetkezik a tavasz!*...“

A szovjet arcvonalon folytatott téli háború rendkívül nagy nehézségeket okoz támadónak, védőnek egyaránt. A téli háborúban nemcsak ember küzd ember ellen, hanem mindenki küzd a közös ellenség: a tél ellen is.

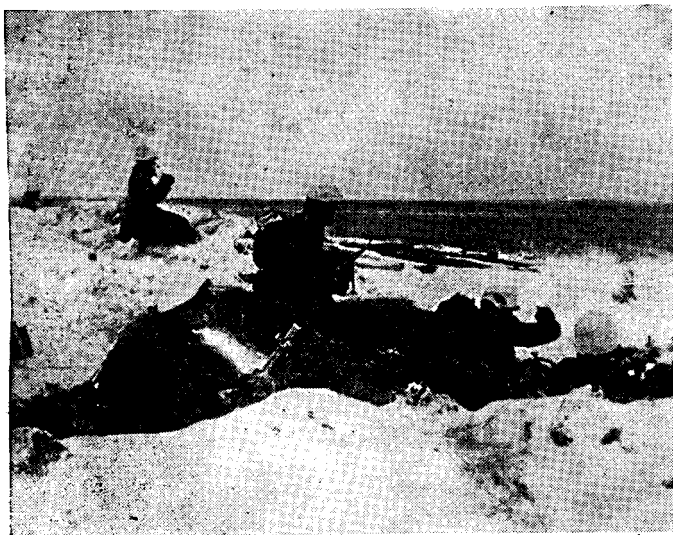
Fagypont alatt harmincöt-negyven fok nem ritkaság itt. A hideg valóban a csontokig hatol, a gyakori hófúvás és hóvihár igen erősen próbára teszi a csapatokat. Gyorsabb mozgás rendszerint csak *sítalpakon* lehetséges: a villámháború időlegesen megállt.

A védelmi harc előkészületei már *késő ősszel* megkezdődtek, a beálló téli időjárás nem érte felkészületlenül a szövetséges csapatokat.

A téli védőállás hatalmas öv, mely több vonalból áll.

Az ellenséghez legközelebb a támpontszerűleg kiépített *táboriőrsök* láncolata áll. Ezek a támpontok az ellenség főközlekedési vonalait mentén rendszerint jó kilátóhelyen fekszenek. Főfeladatuk az ellenséges járőrözések megghusítása, valamint nagyobb ellenséges támadások *idejekorán* való jelentése. A táboriőrsök géppuskákkal, páncéltörő fegyverekkel jól megerősített kisebb egységek, melyek fontos feladatukat éber figyellel oldják meg. A főállással való összeköttetésre rádió és távbeszélő szolgál.

A főállás fészkeit mélyített lövészgödrök, lövész-

A keleti arcvonalon.

Őrszem figyel a terepet.

árkok alkotják. A hátrább fekvő óvóhelyekre rendszerint — jól rejtett — futóárkok vezetnek. Az óvóhelyek fából, esetleg hóból készített fedezékek, ahol a megszálló légénység pihen. A fedezékek fűthetők és — amennyire a körülmények engedik — kényelmesek is.

A védőállás közvetlen biztosítására *drótkadályok* szolgálnak. A hófúvásokat védőkerítésekkel igyekeznek megállítani.

A gyalogsági védelmi rendszer mögött *tüzérségi állások* épültek ki. Gyakran már a tüzérség zárótüzében összeomlott a bolsevisták támadási kísérlete!

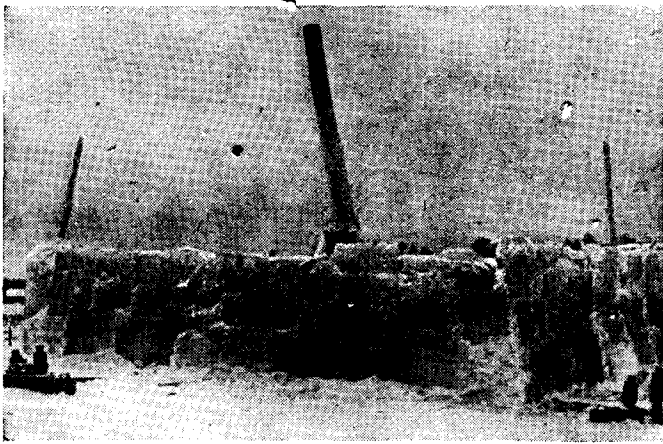
Rögtönzött, de fűthető színekben állanak a páncéljárművek, melyeket a terep- és a hóviszonyok szerint alkalmilag vetnek be támadólagos feladatokkal.

A téli repülőterek fűthető hangárjaiban — rendszerint már hátrább — helyezkedik el a felderítő-, bombázó- és vadászrepülőerő. Különösen az ellenséges utánszállítási vonalak bénítása, valamint ellenséges ipartelepek bombázása a fő támadási céljuk. De beavatkozik a légierő a földi elhárító harcokba is: akár a támadó vagy gyülekező ellenség megsemmisítésével, akár a saját ellentámadások támogatásával.

A nagy hideg különleges rendszabályokat ír elő az egyes emberek részére. Téli óvócipkek, meleg takarók, szőrmebélések, hósapkák csakúgy kellenek, mint a különleges védelmi eszközök a kéz- és lábfagyás ellen. A szabadban tartózkodó öröket rendszerint már félóránként váltani kell. Egyhelyben álldogálni nem lehet, hanem szüntelen mozgással kell elejét venni a megfagyásnak. A környezethez való alkalmazkodást a legfelsőbb ruhadarabként viselt, fehér színű „hólepel“ segíti elő.

Az utakon gyakran több méter magas hótörlaszokat emel a szél, úgyhogy az ellátásnak legtöbbször nagy nehézségekkel kell megbirkóznia. Utánszállító eszközként gyakran veszik igénybe a szánkót.

Az ellenséges támadást bevezető jeleket — gyanús mozgólódást, esetleg erős motorzajt, járóvállalkozásokat — rendszerint a táboriőrök veszik észre először. A riadóztatott főállás megszállja védőkörletét, a földi és légi felderítés alapján készenlétebe helyezkedik a tartalék. Az ellenséges túlerő elől halogatva visszavonuló táboriőröket a főállás tüzésége is támogatja. A zárótűzkörleten átjutott ellenség megsemmisítésére — rendszerint az oldalakba irányított — tartalék ellentámadása szolgál. Ezt az ellentámadást — amennyiben az időjárási viszonyok megengedik — harckocsik és repülőgépek is támogatják. Nem egyszer következett már be, a támadást megkísérlő bolsevisták teljes megsemmisülése vértnyerésük helyett.

Jégkocka-mellvéd.

A szokatlan időjárás és szokatlan harcmodor alaposan próbára tették a szövetséges csapatok harcosait. Az ellenséges propaganda minden állítása a „megsemmisült, fejjesztetten visszavonult”, szövetséges csapatokról: csak *naiv vágyalom*. Természetes, hogy háborúban veszteség is van, de ez jóval *alulmaradt* az elképzeléseknél. Annál nagyobb volt ellenben a bolsevisták vesz-

A hó és jég világában.

A téli állások egyik fedezékében.

tesége, melynek főoka az, hogy lényegi kérdést csináltak egy-egy terepszakasz birtokba vételéből. Ennek érdekében valóságos vágóhídra hajtották embereiket, az eredmény csak a támadás meghiúsulása és az élő erők megsemmisülése volt. Szétforgácsolta, valósággal felőrölte a szovjet hadvezetés az embereit, akikkel sikertelenül próbálkozott javítani hadászati helyzetét.

A tavasz beálltával *befejeződik* az állásharc is. A kemény küzdelmekben megtartott védőállásokból, mint *készenléti helyből* indul meg az a támadás, mely végleg elsöpri a fenyegető vörös rémet: a bolsevizmust!...

Tolnay Lajos vk. százados.

A MAGYAR EMBER.

A szíve, mint a lágy kenyér,
a feje kemény, mint a kő:
ha marasztalod, nem marad,
de, hogyha küldöd, visszajő.

A fehér neki nem fehér
de megcsókol, ha ráhagyod,
megszeret, hogyha megtéríthat,
és nevezs könnyes jó nagyot...

Szerelme három van: a föld,
a ló s a nő, de hűtlenül
elhagyja sorra mindegyik
s akkor bűba elmerül...

És sírva vigad reggelig,
de jó a nappal s arra jó,
hogy lásson újra józanul
s mondhassa: „Eb ura fakól“...

Különös szerzet, annyi szent
s érteni nehéz őt nagyon,
de mégis ő a legkülönb,
az én hű, nemes, hős fajom!

agyagfalvi Hegyi István.

Az előfordult bűncselekmények megoszlása minőség

és kerületek szerint:

I. II. III. IV. V. VI. VII. VIII. IX. X. k

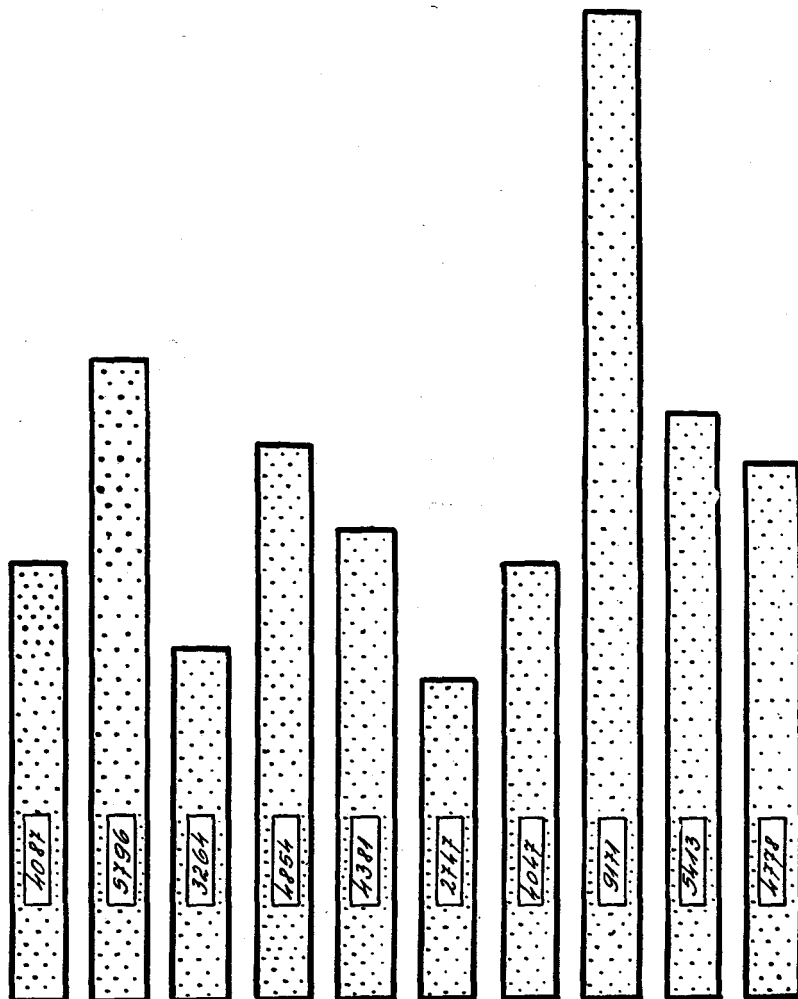
Állam elleni:

Tűzeset:

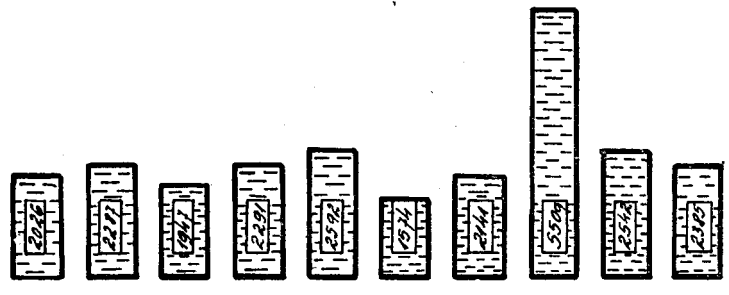
Intellektuális:

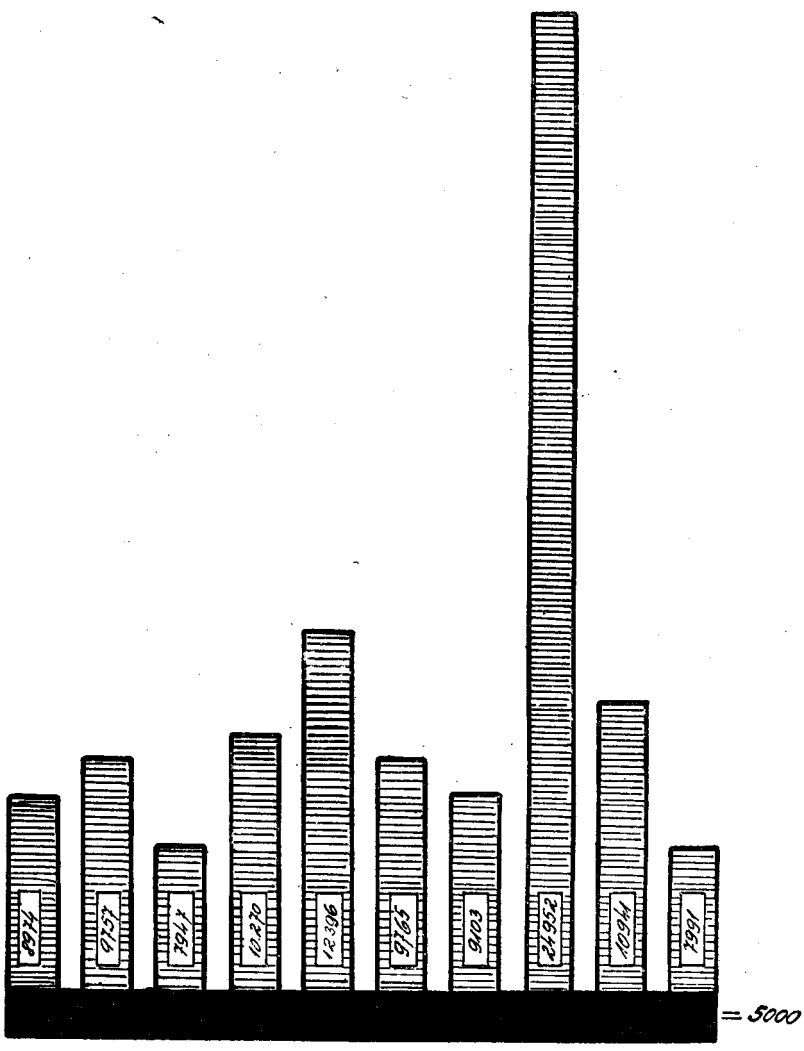
Adatok a m. kir. csendőrség működési területén az 1941. évben előfordult bűncselekményekről.

I. II. III. IV. V. VI. VII. VIII. IX. X. kerületnéj:

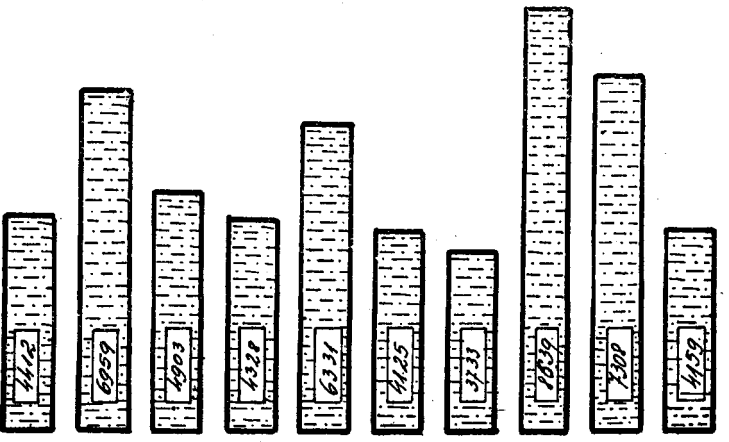
Elleni:

Vagyon elleni:

Egyéb:

Önbiztosítás a sertéshizlalásnál.

Amikor a Belügyminiszter Úr 178.900/VI. b. 1942. számú rendeletével kötelezővé tette az őröknek, hogy sertést hizlaljanak, elsősorban azt akarta elérni, hogy a csendőrlegénység zsirellátása önkezelésben biztosítva legyen és független legyen a közellátástól. Hatalmas egyéni és közösségi vagyont jelent az, hogy ma minden őrön (iskolánál) be vannak állítva a sertések, hozzávetőleg 6000 sertésről van szó. Amilyen vagyon azonban ez, épp oly nagy kockázat is. A köteles gondoskodás a kockázat lehető legnagyobb csökkentésére, — érlelte meg a szombathelyi kerületi parancsnokságban az önbiztosítás gondolatát.

Ennek lényege a következő:

Minden őr a beállított, vagy beállítandó sertéseit 1943. február 1-ig egymás között kölcsönösen biztosítja, ami abból áll, hogy ha valamelyik őrön egy sertés elhullik, vagy kényszervágásra kerül, az előállott kárt minden őr — sertései létszáma szerint — viseli. Pl. egyik őrön egy 130 kg-os sertés elhullott, annak értéke elősúly kg-onként 1.70 P-vel számítva 221 P volna. Az őr az elhullottból 60 P értékű szappant főzött, így a tényleges kára csak 161 P. Súlyos kár, amely a közgazdálkodást esetleg alapjában rendíti meg! A kerület őrsei azonban segítenek, mindenki kerülhet hasonló helyzetbe, tehát a segítség nemcsak bajtársi cselekedet, hanem helyes gazdálkodási felfogásra is vall. Mennyivel segíti? Ahány sertés a kerületnél beállítva van, annyi vesz részt a segítségben. Tegyük fel, hogy 500 sertés hízik a kerületnél. A kár 161 P. Egy sertés után $500:161 = 0.32$ P-t, azaz 32 fillért fizetünk. Tudjuk, hogy a beállítható sertések száma az őr létszámához igazodik. Tegyük fel, hogy egyik őrön 3 sertés hízik, ez tehát 96 fillért fizet. Hasonlóan fizet minden őr. Az őr kára így megtérül.

Ha — mondjuk — 50 sertés hull el, akkor egy-egy őr egy sertést véve számításba, 50×32 fillért, azaz 16 P-t fizetne a hizlalási időszak alatt. Ha négy sertése volna, akkor $4 \times 16 = 64$ P. esetleges teher hárul egy ilyen őrre, viszont négy sertése értéke: $4 \times 160 = 640$ P. biztosítva van. És ha nem hull el 50, hanem csak mondjuk: 5—6 sertés, akkor a biztosítási hozzájárulás igazán szóra sem érdemes!

A kerületi parancsnokság részletintézkedéseit (elhullás körülményeinek megvizsgálása, jegyzőkönyv, térítések módja, stb.) nem közöljük, a kerületi parancsnokság szívesen ad tájékoztatást. Nyilvánvaló, hogy ez az önbiztosítás kiváló intézkedés a zsirellátás elsőrendű fontosságú kérdésében, bizonyos, hogy máshol is meghonosítják.

Allamunk a mohácsi síkon összeomlott, országunk három részre hullott s ettől kezdve nemzetünk, másfél száz éven át, egységes védelmi szervezet híján szinte védtelen testtel állta a megújuló török rohamokat, önmaga és egyszersmind egész Európa védelmében. S bár a magyarság múltjánál, műveltségénél, földrajzi helyzeténél fogva mindvégig megtartotta vezető szerepét a Kárpátok medencéjében, kihullott sorai helyére akkor telepedtek be nagy tömegekben a nemzetiségek.

Bűnügyi apróságok.

Írta: OLCHVÁRY-MILVIUS ATTILA ezredes.

(Folytatás.)

A névtelen levélírás aljas és jellemtelen dolog. Akinek van bátorsága mást megvádolni, annak legyen merse a vádjával kiállani is. Csak alattomos gyáva ember rejtőzködik más neve vagy „egy jóakaró“ stb. személytelen megnevezések mögé. A névtelen levelek zöme helyt nem álló rágalmakat tartalmaz, de legtöbbször van valami igazság is bennük. Éppen ezért nem lehet őket minden további nélkül papírkosárba dobni. A levélben foglalt adatok pontos felderítést, utánjárást igényelnek abból a szempontból, hogy mennyiben fedik a valóságot, de fel kell deríteni minden esetben a névtelen levélíró kilétét is, egyrészt mert tájékozottságával és ismereteivel a nyomozást támogathatja (aki kimondta az „A“-t, az „B“-t is tud mondani), másrészt, hogy ha valótlan állított levelében, cselekményéért megbűnhődjék.

Lothar Philipp német kriminalista ír le egy érdekes névtelen levél históriát:

Egy délnémet kereskedőváros vagyonos és előkelő lakóit 1924. évben ismeretlen levélíró, a rágalmozólevelek egész özönével árasztotta el. A levelek, sok, első pillanatra is lehetetlennek és kizártnak látszó vádak szórtak az említettek ellen, de azért itt-ott tartalmaztak ismert tényeket is, amelyek azonban a megvádolt személyek becsületét nem érintették. A rendőrséghez fordultak. Megindult a széleskörű nyomozás. Ennek első kézzelfogható eredménye csupán annyi volt, hogy az ismeretlen vádaskodó most már a nyomozást vezető rendőrtisztviselőt is elárasztotta gúnyos hangú leveleivel. Az írásszakértők megállapították, hogy valamennyi levél egy ember kezétől származik. De tovább nem jutottak. A névtelen levélíró ugyanis az írás-elferdítés szokatlan módjához folyamodott. Leveleit a levélpapíron nem fent és balodalt, hanem lent és jobboldalt kezdte és így írt balfelé és felfelé. A következő betű mindig feljebb állt az előzőnél, de azért összefüggtek. Az írás-elferdítés ilyen módja nagyon megnehezítette az írás-összehasonlítást és azonosítást. A nyomozás során kikutatott gyanúsítható személyektől próbaírásokat vettek, de az azonosságnak még csak a valószínűségét sem tudták egyetlen egy esetben sem kimutatni. A névtelen levelek áradata időközben tovább tartott, számuk már 130-ra emelkedett. Ekkor az egyik magán detektívnek — akit a nyomozással a vagyonos érdekelték szintén megbíztak — az a helyes ötlete támadt, hogy az eredményhez nem a névtelen levelek kézírása, hanem azok tartalma révén igyekezett eljutni. A leveleket átvizsgálta gondosan abból a szempontból, hogy nincs-e bennük olyan esemény leírva, amiről csak korlátolt számú személy tudott. Ilyet hamarosan talált is. Az egyik levélben az állt, hogy az egyik megrágalmozott bankigazgató egy társaságbeli hölgygel, egy fiatal özvegygel csónakázott s eközben azt megcsókolta. A névtelen levélíró megjelölte a partról azt a helyet, ahonnan ő ennek a jelenetnek állítólag szemtanúja volt. A detektív viszont kiment a megjelölt helyre és kétségtelenül megállapította, hogy arról a helyről a névtelen levélíró semmit sem láthatott. Ilyenképpen erről az eseményről csak a bankigazgató és az özvegy tudhattak, tehát kettőjük valamelyikének kellett a névtelen levélírónak lennie. Az özvegy hamarosan beismerő vallomást is tett. Elmodta, hogy a bankigaz-

A „jobb világrend” harcosai...

gatóval hírbe akarta hozni magát, mert remélte, hogy így a lovagias bankigazgató feleségül fogja venni. Nem kell megjegyeznem, hogy ebből a házasságból semmi sem lett.

Egy másik hasonló esetet Fuchs-Kind „Die Weibersherrschaft” című munkájában találunk. A németországi D. város gimnáziumának tanára eljegyezte magát egy ottani gyáros leányával. Néhány nappal az eljegyzés után a vőlegény névtelen levelet kapott, amelyben menyasszonya női becsülete ellen intéztek súlyos támadásokat, de más személyeket is súlyosan gyanúsítottak.

A tanár a névtelen leveleket megmutatta menyasszonyának és magyarázatot kért tőle. A menyasszony ezt meguntta, megsértődött és az eljegyzést felbontotta. Az ügyet átadák a rendőrségnek. Kézírásösszehasonlítások és egyéb megállapítások alapján a gyanu hamarosan a tanárra (a levitézlett vőlegényre) terelődött. Így pl. feltűnt a rendőrségnek, hogy a tanár állandóan a nyakára jár, tanácsokat és támpontokat ad a nyomozáshoz és ezzel a gyanút ártatlan emberekre igyekszik terelni. A névtelen levélíró végül is a vőlegény-tanár személyében derült ki. Mentségére azt hozta fel, hogy a menyasszonyát csupán próbára akarta tenni.

1933 októberében Le Mans francia város törvényszékén nagy feltűnést keltett bűncselekmény főtárgyalása folyt. Egy testvérpár: Papin Christina és Papin Lea voltak a vádlottak. Az volt a vád ellenük, hogy állatias kegyetlenséggel meggyilkolták munkaadójuk, egy Lancelin nevű vagyonos lemansi polgár feleségét és leányát. A testvérpár, mint szobaleány és szakácsnő ugyanis Lancelin szolgálatában állott. Lancelin egy napon este 22 óra tájban tért haza a városból a lakására, de nem tudott

a folyosó ajtaján bejutni, mert az ajtót belülről valami tárgy eltorlaszolta. Csengetett, kopogtatott, de mindhiába. Rossz előérzetei támadtak és a rendőrséget hívta segítségül. A rendőrség feltörte az ajtót és behatolt a lakásba, ahol borzalmas látvány tárult a belépők szemei elé. A folyosóajtó előtt hevert Lancelinné holtteste. A fejét több fejszecsapással verték széjjel. Gyilkosa ezenfelül még valami tompa tárggyal is több ütést mérhetett áldozatára, mert az asszony arca alakatlan véres hústömeggé vált. A konyhában Lancelin felnőtt leányának holtteste hevert. Őt is fejszecsapásokkal ölték meg és ezenfelül a holttestet meg is csonkították. Mindkét szeme ki volt tépve. Lancelin a rendőröket a cselédszoba felé kalauzolta abban a szent meggyőződésben, hogy ott a szobaleány és a szakácsnő holttestére fognak bukkani. A cselédszobában meglepetés érte őket, mert Papin Christina és Papin Lea épen és egészségesen húzódtak ott meg összebújva és láthatóan izgatott lelkiállapotban. A rendőrök körülnéztek a szobában. Pillantásuk két véres törülközőre esett, amelyekbe valaki véres kezeit törölte. A leányok a hozzájuk intézett kérdésekre nem is tagadtak. Christina, az idősebb testvér beismerte, hogy munkaadójának feleségét és leányát ő ölte meg, hirtelen támadt felindulásában, mert Lancelinné húgának, Leának, valamit kifogásolt, majd kezét emelt rá. Ezt nem tudta elviselni.

A nyomozás megállapította, hogy a két Papin testvér eddig a legkifogástalanabb, legerkölcösebb életmódot folytatta, bünterve sem voltak. Már évek óta szolgáltak Lancelin házában. Egész idő alatt kifogástalan magatartást tanúsítottak, Lancelinék nagyon meg voltak velük elégedve és ragaszkodtak hozzájuk. A test-

vérpárt a városban is úgy ismerték, mint a derék, erkölcsös, szerény fiatal leányok mintaképét. A két testvér nagyon szerette egymást, kevés fizetéssel beérték, de az volt a kikötésük, hogy együtt alkalmazzák őket. Mindig együtt látták őket, elválaszthatatlanok voltak. A nyomozás, majd a főtárgyalás alkalmával is egymást igyekeztek védeni. Mindegyikük magára akarta vállalni a bűncselekményt. Csak egyedül ő követte el, a másik ártatlan. A helyszíni nyomokból és egyéb körülményekből azonban azt állapították meg, hogy mindketten bűnösök. Christina volt a tulajdonképeni gyilkos, de a végrehajtásban Lea, a húga segédkezett neki.

A védelem azzal érvelt, hogy a Papin-nővérek cselekményüket csakis pillanatnyi elmezavarukban követhették el s ezért kérte a bíróságot, hogy a vádlottak elmebeli állapotát vizsgáltsa meg. A bíróság ezt el is rendelte. Az elmeorvosszakértők azonban megállapították, hogy mindkét vádlott teljesen épelméjű, a legkisebb terheltség sem mutatható ki náluk és a cselekmény elkövetésekor is teljesen beszámítható állapotban voltak, tehát cselekményükért bűnvádilag teljes mértékben felelősségre vonhatók.

A bíróság Papin Christinát halálra, Papin Leát pedig 10 évi kényszermunkára ítélte.

Alig jegyez fel a bűnügytörténet a leírthoz hasonló, legnagyobb kegyetlenséggel végrehajtott gyilkosságot, amelynek tettese nő lett volna. A nő, ha gyilkosságra szánja magát, rendszerint megelégszik a felbujtó, vagy bűnsegéd szerepével; ha azonban cselekvésre szánja magát, rendszerint méreghez nyúl, esetleg lőfegyvert használ, vagy legfeljebb álmában vágja el férje vagy szertője nyakát, de arra, hogy nő áldozatának fejét fejsze-csapásokkal verje szét és a szemeit kitépje, alig volt példa. De ez az eset és kevés más hasonló már előfordult a gyakorlatban, ezért ebből az a tanulság, hogy hasonló módon, ismeretlen tettesek által, elkövetett gyilkosság esetén nők tettességét eleve kizárni nem lehet.

A másik érdekes momentum ennél a gyilkosságnál, az indítóok és a cselekmény súlya között mutatkozó feltűnő aránytalanság. Ez viszont arra int, hogy egy személy tettességének feltételezésétől nem szabad csupán azért eltekinteni, mivel az illetőnél nem látjuk olyan súlyos indító ok fennforgását, amely őt a cselekmény elkövetésére hajthatta volna. A bűnügytörténet sok olyan példát ismer, amelynél a tettes egyenesen nevetségesen csekély indítóok miatt gyilkolt.

Végül ez a gyilkosság egyenesen iskolapéldája annak, midőn a tettesek olyanok személyében derültek ki, akikről ilyen cselekmény elkövetését senki sem merete volna feltételezni. Senki sem tudhatja, hogy mi lakozik embertársaiban. A legártatlanabb, legrokonszenvesebb külső mögött fenevad húzódnak meg. A kifogástalan előélet sem nyújt e tekintetben biztosítékot. Az olyan következtetéseknél, hogy erről vagy arról a bűncselekmény elkövetése egyénisége, hírneve, multja miatt nem tétélezhető fel, mint tettes nem jöhet számításba, nagyon óvatossá kell lenni.

A háború előtti Magyarország 325.411 km²-nyi kiterjedésű terület volt, melynek határát a természet a Kárpátok gerincének ívelésével félreérthetetlen pontossággal kijelölte.

Vasúti és közlekedési őrseink szolgálatáról.

(Folytatás.)

Képek a miskolci vasúti őr nyomozásaiból.

Írta: LANTOS JÁNOS II. tiszthelyettes.

III.

F. évi augusztus hó 18-án Miskolcra 4 óra 50 perccor induló személyvonattal polgári ruhában, nyomozás végett Budapestre indultam. Ahogy a vonat elhagyta a Füzesabonyi állomást, a kalauz közölte velem, hogy a vonaton utazó egyik nőnek ellopták a bőröndjét.

A kalauzhoz csatlakozva, a sértett keresésére indultam. Útközben — tekintve, hogy a vonattal egy két fős polgáriruhás járőröm is utazott — Borbély őrmestert, a járőr egyik tagját magam mellé vettem.

A sértettet, Schönvald Lipótné gyöngyösi lakost megtalálva, az a panaszát az alábbiakban adta elő.

Aznap reggel 4 órakor több nőismerőssel Tiszafüredről Budapestre indult. Tekintve, hogy a tiszafüredi vonat késéssel érkezett Füzesabonyba, ott közvetlen átszállás volt a Budapest felé induló vonatra. A Tiszafüred felől jövő vonat azon utasai, — köztük ő is — akik Budapestre szándékoztak menni, nem az állomás épülete felőli oldalon szálltak ki a vonatból, hanem az ellenkező oldalon, ahol a budapesti vonat állott.

Amikor ő és ismerősei a kocsiból kiszálltak, számba vették a csomagjaikat és észlelték, hogy neki egy darab bőröndje a kocsiban maradt. Azonnal felment a kocsiba, hogy a bőröndöt lehozza, azt azonban akkorra már nem találta ott, ismeretlen tettes ellopta. Az elloptott bőröndben különféle ruhadarabok voltak, a kára 70 P.

A helyzet mérlegelése után azon lehetőségre gondolva, hogy a bőröndtőlva esetleg velünk jön a vonaton, sértettel a vonatot átvizsgáltuk. Tekintve, hogy a vonat hosszú volt és zsúfolva volt utasokkal, már Budapest felé közeledtünk, amikor a kutatással végeztünk, a bőrönd azonban nem került elő.

A vonat átvizsgálása azonban mégsem volt eredménytelen. Találtunk a vonatban egy nőt, aki ugyan csak Tiszafüred felől jött és azt közölte velünk, hogy a vonattal Füzesabonyig a sértettel egy kocsiban egy félvér cigány nő is utazott, akiről a tanu nem tudta ugyan, hogy hová való, de annyit tudott róla, hogy a férjét vagy esetleg az apját Gusztinak hívják.

A tanutól kapott adat nem volt ugyan sok, de miután több nem volt, a semminél többet ért.

Budapesten a dolgomat elvégezve, a legelső vonattal visszamentem Füzesabonyba azon elhatározással, hogy a nyomozást ott kezdem meg.

A cigány nő hollétére vonatkozólag az alábbi feltevéseim voltak:

1. utazásának célja Füzesabony lehetett.
- Füzesabonyból utazhatott:
2. Miskolc felé,
3. Eger felé.

Elgondolásom az volt, hogy ha az 1—3. feltevés közül bármelyik is helyes, — tekintve a közlekedési viszonyokat — gyanúsított esetleg az esti vonattal fog Füzesabonyból visszautazni Tiszafüred felé.

Füzesabonyban a tiszafüredi vonat indulásáig Rózsa őrmesterrel, akit Budapest felől jövet a kálkápólnai állomáson vettem magam mellé, az állomás területén puha-

toltam. Az ott tartózkodó utasok körében érdeklődve egy poroszló asszonytól megtudtam, hogy a cigány nő, akit keresünk, tiszafüredi és lopás miatt már többször volt büntetve.

Füzesabonyból a 21 órakor induló vonattal elindultunk Tiszafüredre; gyanúsított a vonatra nem szállt fel.

Tekintve, hogy 23 órakor érkezünk meg, másnap reggel érdeklődtem az őrsön, hogy ismernek-e ilyen és ilyen cigány asszonyt, akinek az urát vagy az apját Gusztinak hívják és már többször volt lopás miatt büntetve.

Az őpk. közölte velem, hogy több tolvaj cigánynt tart az őrsön nyilván. A figyelőlapokból megállapítottuk, hogy a gyanúsítottunk valószínűleg Kovács Teréz azonos, aki Drága István lóalkusszal él vadházasságban; az apja: Kovács Guszt. Nevezett nő az őrsön levő előjegyzések szerint 14 esetben volt lopás miatt büntetve.

A tiszafüredi őrs egyenruhás járőrével Drága István lakására mentünk és az otthon lévő gyanúsítottat erőlyes hangon megkérdeztem, hogy: mit csinált előző nap Debrecenben? Arra gondoltam ugyanis, hogy könnyebben boldogulok vele, ha védekezéséül beismeri, hogy ő nem volt Debrecenben, hanem Füzesabonyban. A gyanúsított váltig hangoztatta, hogy semmit. Amikor pedig látta, hogy minket a debreceni ügy érdekel, ami tulajdonképpen nem is volt, nagyhangon kijelentette, hogy ő tegnap Mezőkövesden volt és nem Debrecenben.

Nekünk sem kellett több, hiszen éppen azt akartuk tudni, amit a gyanúsított beismert, hogy t. i. Mezőkövesden volt, tehát Füzesabonyon keresztül utazott.

Gyanúsítottat felszólítottam, hogy adja elő azt a bőröndöt, amit hazahozott. Nevezett azt válaszolta, hogy nem hozott haza semmit! Kijelentettem neki; hogy házkutatást fogunk tartani.

A kutatás megkezdése előtt az első tekintetem a szobában levő agyagkemence mögötti „kuckóba” irányult s a legnagyobb meglepetésemre ott láttam a sértett bőröndjét.

A bőrönd tartalmát megvizsgálva megállapítottam, hogy abból nem hiányzik semmi.

A gyanúsított a kikérdezése során beismerte, hogy a táskát akkor vette magához, amikor a sértett leszállt; ő az ellenkező oldalon szállt ki és az állomás területét gyorsan elhagyta. A nyomozás során kiderült, hogy az előző este, amikor mentünk Tiszafüredre, velünk egy vonaton utazott a gyanúsított; mi Füzesabonyban figyeltük, hogy nem fog-e felszállni, ő pedig Poroszlón szállt fel, odáig kocsin ment.

A gyanúsított a nyomozás során beismerte még, hogy 1940. év őszén a füzesabonyi állomáson az egyik személykocsiból egy vasutas táskát lopott.

Az őrs kiderítetlen esetei között valóban volt egy vasútításkalopás, mely Gyöngyösi Miklós miskolci lakos, kalauz sérelmére történt. Ezen lopásból származó bűnjeleket azonban nem sikerült előtalálni, azt a gyanúsított előadása szerint ismeretlen helyen, időben és ismeretlen egyénnek eladta.

A gyanúsított által elkövetett mindkét lopás külön-külön vétség volt ugyan, de tekintettel arra, hogy utolsó lopás elkövetését megelőző büntetés kiállása óta 10 év nem telt el, a cselekmény a 338. §. szerint büntetvé minősült; nevezett tényvázlattal az egri kir. ügyészségnek lett átadva.

(Folytatjuk.)

Vallomások fogolyszöktetésről.

(Pályázatunk anyagából.)

A lefegyverzésen kívül nincs nagyobb szégyene a csendőrnek, mint mikor a fogoly megszökik tőle; elmondják ezt a következőkben megtörtént esetek szereplői, bajtársak, akik egyéni megcsúfoltságuk mellett a testületet ért sérelem érzetét hordozták magukban mindaddig, míg a fogoly ismét megkerült. Ha megkerült... s ha nem: a bíróság joggal ítélkezett szigorúan, a falu jogosan érezte azt, amit megengedni nem szabad, azt, hogy csendőr eszén, éberségén, kötelességérzetén, összértékén hiba esett! Van-e csendőr, aki ezt megengedheti?

Amiket alább a bajtársak elmondanak, oktatás, intés, jól jegyezze meg magának mindenki. Keresse meg mindenki azokat a hibákat, amiket a járőrök elkövettek, tanuljon azokból, úgy a bajt könnyebb lesz elkerülni.

4.

Beküldte: *Tanács Ferenc* i. tőrzsörmester (Debrecen).

A kevermes-i őrsöt — a megkeresésére — az eleki őrs távbeszélőn értesítette, hogy több bűncselekménnyel gyanúsított egy körözött embert elfogott.

Járőröm ment az elfogottért Elek községbe, ott azt az őrstől átvette és megbilincselve Kevermesre kísérte. Kísérés közben a fogoly hirtelen rosszul lett és összeesve a továbbmenetelre képtelennek mondotta magát. Kénytelen voltam járőrtársamat az egyik közeli tanyába küldeni kocsierért és azzal szállítani be Kevermesre.

Másnap este — a nyomozás befejezése után — járőr a foglyot az őrs-laktanyába kísérte, azzal, hogy a következő reggelen beszállítja a kir. ügyészséghez Szegedre (Szut. 557. pontja mellőzve volt, mert fogdahelyiség volt a község-házánál!) 21 órától kezdve a járőrök 2 órai felváltással őrizték a foglyot a laktanyában. Bizalmi egyén nem volt.

Vacsora után a megbilincselte foglyot a hosszú közös asztal alá fektették, ami szintén hiba volt, mert az őrs nem tarthatta szemmel annak minden mozdulatát. Az így lefektetett fogolynál hagytak egy kenyércsököket, mely egy kb. 60 cm. hosszú erős zsineggel volt átkötve. (Mellőzve a Szut. 314. pontjában előírtak.)

Ezek a hibák, továbbá az, hogy az őrzést átvevő csendőrök egyike sem nézte meg átvételkor a foglyot közelebbről, lehetővé tették annak, hogy a szökést előkészítse. Reggel 3 órakor került az őrzés sorrendje Á. I. csendőrré, aki a foglyórzés átvétele után azonnal leült a hosszú közös asztal mellé úgy, hogy lábai majdnem érintették az asztal alatt fekvő foglyot. Á. csendőr ily helyzetben rövid idő alatt el is aludt, amit a fogoly azonnal észrevett és hozzákezdett a szökés véghezviteléhez. Kezeit a bilincsből óvatosan kihúzva a kenyéres zacskóján levő zsineg egyik végét a csendőr gyalogsági kardjának végén levő gomb fölé erősítette, a másik végét pedig az asztallábak keresztrúdjához kötötte. Ezután óvatosan kibújt az asztal alól és a zárva nem levő ajtóhoz ugrott, azt kinyitotta és az udvarra futott. Á. csendőr az ajtó nyílására felébredt. Azonnal látta, hogy a fogoly szökik. Felugrott és utána akart rohanni, hogy elfogja, de a kardjához erősített zsineg visszarántotta úgy, hogy elesett. Mire kiszabadította magát és az udvarra futott, a fogoly már a

szomszédos házat a laktanyától elválasztó kerítésen mászott át.

Az őr s legénysége azonnal a fogoly üldözésére indult, de annak sikerült a közeli román határon átmenekülni. Harmadnap a kürtösi román csendőrök elfogták, de bár véresre verték, őrizetükből a kürtösi román csendőrlaktanyából fényes nappal megszökött és visszatért Magyarországra. Kb. 1 hónap múlva fogta el a medgyesgyházai őr s járőre s ekkor végre át lehetett adni a szegedi kir. ügyészségnek.

Ezt az embert a szegedi kir. törvényszék 4½ évi fegyházra ítélte, de nevezett pár hónap múlva a fegyintézet nagyfai gazdaságából megszökött és még ma sem került kézre. Neve a Nyomozókulcs 71. lapoldalán ma is szerepel: Burián Demeter.

5.

Beküldte: *Takács József* alhadnagy (Kóny).

1937 szeptember hó egyik vasárnap éjjelén, mint az egyik határszéli őr s parancsnoka, a kerékpáron rendes szolgálatban volt járőr ellenőrzésére indultam. A járőrt a községtől 3 km.-re levő egyik vasúti órháznál a műúton ellenőriztem. Az ellenőrzés után a járőr a község felé a műúton eltávozott. Én a járőrtársammal még ott maradtam az út mellett levő fák mellé állva. Közöltem a járőrtársammal, hogy 10—15 perces figyelőállást tartunk. Kb. 5—10 percnyi várakozás után a község felől egy kerékpárlámpa fénye vonta magára a figyelmemet. Rövidesen pedig a felénk lengedező szél segítségével elkapta a fülem, hogy „most már bátran mehetünk, mert elkerült bennünket a járőr“. Azonnal tudtam, hogy ezek többen vannak és meggyőződtem a járőr felületes szolgálatteljesítéséről, mivel a kerékpárosokat nem állította meg és nem igazoltatta. Halkan szóltam fiatal társamnak, hogy készüljön elő: ha a kerékpárosok ide érnek, kilépünk eléjük és igazoltatjuk őket. Így is történt.

Ketten voltak és csak egyiknek égett a lán.pája. Mind a kettő magyar állampolgár volt és hiteltérdenlő okmányokkal elfogadhatóan igazolták magukat. Rávilágítottam a kerékpárjaikra, hogy az igazolványon feltüntetett szám és gyártmány a kerékpáron feltüntetéssel egyezik-e. Láttam, hogy mind a két kerékpár teljesen új, „Steyer Waffenrad“. Mivel már sok időt a határszélen töltöttem, azonnal tudtam, hogy a kerékpárok minden bizonnyal csempészték. Kijelentettem elfogásukat, annál inkább, mert beismerték, hogy ismételtlen hoztak már kerékpárt csempészüton.

Emlékezetem szerint 25—30 évesek voltak. Ennek ellenére nem bilincseltem meg őket, de úgy rendelkeztem, hogy a szelepgumikat vegyék ki és úgy tolják a kerékpárokat. Gondoltam, ha szökni szándékoznak, illetve szökést kísérelnek meg, a levegőnélküli kerékpáron nem tudnak olyan gyorsan haladni, hogy az erőszakos kézzel való megfogást alkalmazni ne tudjuk. A rendelkezésem elhangzása után mindketten könyörgésre vették a dolgot azzal, hogy a mai napon már 65—70 km-t kerékpároztak, nagyon el vannak fáradva, még állni is alig tudnak és még kevésbé most 3 km-t gyalogolni. Megsajnáltam őket és a szabályok mellőzésével úgy rendelkeztem, hogy járőrtársam elől, az elfogottak utána, majd azok után hátul én megyek. Ugyanekkor mindketten egyszerre az út mellett levő fához támasztott kerékpárjaikhoz léptünk. Ezt a rövid felügyeletnélküliséget a gonoszabbik kihasználta. A kezében volt kerékpárra ugrott és úgy ott hagyott ben-

nünket, mintha versenytúrára küldték volna. Fiatal társam utána, de kb. 20—25 perc múlva azzal tért vissza, hogy a sötétben az útkereszteződésnél a szeme elől eltűnt. Gondoltam: szép eredmény...

A laktanyába érve, azonnal felköltöttem egyik ügyes csendőrt és 1 órakor útbaindítottam a velem volt társammal a másik kézrekerítésére. Az eredmény az lett, hogy a járőrvezető nadrágjának a jobbszára térdtől végig leszakadt, mikor a kerítésen át utána ugrott, de azért a 24 km. távolságra levő községből már 8 órakor a megszökött egyénünket a kerékpárra együtt a laktanyába hozták.

Elismertem a hibáimat.

1. Az elfogottak fiatalok voltak, bár 65—70 km. útát már lekerékpároztak, a bilincselést a Szut. 323. c) pontja alapján mégis foganatosítani kellett volna.

2. A foglyok birtokában hagytam teljesen használható állapotban levő olyan eszközöket, melyek alkalmasak voltak arra, hogy a foglyok megszökését elősegítsék. Ha pedig náluk hagyom, róluk a láncot levéve, azokat használhatatlanná tehettem volna.

6.

Beküldte: *Farkas Mihály* alhadnagy (Marosvásárhely).

A cseh uralom idején a Felvidéken a vagyoneelleni bűnözők nagyon elszaporodtak, ugyannyira, hogy valóságos tolvaj- és rablóbandák alakultak. Ezek a Felvidék visszacsatolása után is — még egy ideig — folytatták a vagyoneelleni bűncselekmények elkövetését.

Különösen az Érsekújvár melletti Udvard község tűnt ki e téren, hol több ismert és ismeretlen tolvajbanda lakott. (A község r. k. plébánosa tréfásan meg is jegyezte előttünk, hogy: „Udvardon mindenkinek csak a szomszédja tolvaj!“)

A magyar uralom kezdetén — a magyar csendőrtől való félelem következtében — az udvardi tolvajok is kezdtek óvatosak lenni, nem úgy, mint a cseh időben, amikor majdnem nyíltan úzték bűnös cselekedeteiket. A magyar csendőr ugyanis hamar megtudta, hogy az örskörletében kik a közbiztonságra veszélyes egyének és ha helyben vagy a környéken lopás vagy más vagyoneelleni bűncselekmény történt, nyomban megjelent náluk és kezdetét vette az alibi igazoltatás, házkutatás, stb. Eleinte ez a módszer bevált és hozott is némi eredményt. Később azonban — bár a környéken a betöréses lopások egymást érték — a tettesek ismeretlenek maradtak és a lopott tárgyak sem kerültek elő.

Egy ilyen ismert tolvajbanda tagjai voltak: 1. Goda (Goller) Sándor 22 éves, 2. Illik István 21 éves, udvardi lakos, fiatalemberek és ezeknek hasonló kórú társaik, akik az 1939. évben egymásután követték el a betöréses lopásokat. A lakosság féltőlük, mert mindenre elszánt, vakmerő bűnözők hírében állottak, akik nem egyszer a cseh csendőrséggel is szembeszálltak és ugyanezt megkísérelték a magyar csendőrséggel szemben is. Udvardon az a hír járta — ami később valónak is bizonyult, — hogy a banda valamennyi tagja pisztollyal van felfegyverkezve és a bűncselekményeket felfegyverkezve követik el. Ezt megerősítette az a körülmény is, hogy 1939 nyarán Udvardon éjjel az egyik gabonarakárba betörték és az éjjeliőrre, aki a betörést észrevette, automatapisztolyból rálövöldöztek. Az éjjeliőr a sötétben a betörőket nem ismerte fel, tehát ismeretlenek maradtak.

Az ügyek nyomozásába a székesfehérvári nyomozó-alosztály nyomozói is bekapcsolódtak, de az eredménytelenségen ez sem változtatott. A betöréses lopások tovább folytatódtak.

Végre 1940 január elején akadt egy B. egyén (besugó), aki megnevezte azt a helyet, ahová Goda (Goller) Sándor, Illik István és még egy harmadik társuk a lopott tárgyakat elrejtették. E rejték helyének átkutatása alkalmával a felsorolt helyeken elkövetett betöréses lopásból származó tárgyak nagy részét a járőrök előkerítették. Most már tárgyi bizonyítékok lévén, Goda (Goller) Sándor, Illik István és a harmadik ismeretlen nevű társukat az udvardi és az ógyallai őrs járőrei elfogták és a legfrissebb, ógyallai kir. járásbíróóság sérelmére történt, betöréses lopás mikénti elkövetésének rekonstruálása végett Ógyallára kísérték.

En, Vági Imre tiszthelyetessel és Fülöp János őrmesterrel, mint polgári ruhás járőr vettem részt a nyomozásban.

A komáromi kir. ügyészség engedélye alapján gyanúsítottakat, mivel több betöréses lopás lenyomozásáról volt szó, nem kellett 24 órán belül átadni s így lehetővé vált a különböző helyeken levő helyszíneken a bűncselekményeknek gyanúsítottakkal való rekonstruálása.

A napokig tartó fogolyörzés és kísérés ideje alatt alkalmam volt megfigyelni azokat a hibákat, melyeket a foglyokat őrző és kísérő járőrök elkövettek. Ezekre a hibákra azért hívom fel fiatal bajtársaim figyelmét, hogy okuljanak belőle. A hibákba nemcsak az egészen fiatal, hanem az idősebb bajtársaim is beleestek, tehát előtűnik sem lehet közömbös ez a pár intő példa.

Dacára, hogy a fogolyörző és kísérő járőrök minden tagja ismerte a foglyok múltját, elszánt, vakmerő, semmitől vissza nem riadó jellemüket, mégis naponta előfordult, hogy a járőrök hibákat, mulasztásokat követtek el:

1. 1940. január 15. körül (a napra pontosan nem emlékszem, csak azt tudom, hogy a foglyok átadása előtt pár nappal, az átadás 18-án történt) az ógyallai őrs udvarán az egyik 1 főből álló járőr megbilincselve, de nem fűző láncon vezetve, kísérte Goda (Goller) Sándort az illemhelyre. Goda nem érezte nyomában a járőrt és egy óvatlan pillanatban az udvaron lévő kerek kúthoz szaladt és öngyilkossági szándékából bele akarta vetni magát.

2. Ugyanezen a napon Illik István fogoly az őrsirodába való kísérés közben, öngyilkosság, vagy pánik-keltés céljából nekiugrott az őrsiroda üvegezett ajtajának, azt bezúzta és a fején könnyebben megsérült. Járőr fűzőláncot nem alkalmazott.

3. A 2. alatti esetet követő nap valamelyikén ugyan csak az ógyallai őrsirodába kellett Illik István foglyot kísérni és elkülönítés céljából rövid ideig őrizni. Járőr, — egy főből állott, — Illiket a földre ültette, maga pedig közelében egy székre ült le. Közben járőr egy rajzfüzeteket kezdett nézegetni. Ezt az időt Illik kihasználva, fejével a vaskályhának ugrott. Szerencséjére csak könnyebb sérülést szenvedett.

Most következik azután a legsúlyosabb és egyben legszégnyenteljesebb eset:

4. A kb. 1 hétig tartó nyomozás befejezése után Goda (Goller) Sándort, Illik Istvánt és a harmadik ismeretlen nevű társukat, mint foglyokat, átadás végett, 1940. január 18-án Ógyalláról a komáromi kir. ügyészségre kellett bekísérni. Őrsparancsnok az előző napi esetekből okulva, fogolykísérésre 3 főből álló járőrt vezényelt ki.

Járőrvezetőül a pontos, szabályok betartásáról ismert, tevékeny F. törzsőrmestert jelölte ki. A foglyokat az őrs-laktanyától kb. 1200 m-re levő vasutállomásig gyalog, onnan Komáromig vonaton szándékoztak kísérni.

A foglyokat elindulás előtt külön-külön, előretett kézzel megbilincseltek, és mindegyik foglyot fűzőláncon egy-egy csendőr vezetett. Egy-egy csendőr, egy-egy fogoly elv alapján; természetesen a jól bevált szabályok mellőzésével.

A kíséret a laktanyából kb. 5 órakor indult el. Az idő inkább a szökni akaró fogoly, mint a fogolykísérő járőrnek kedvezett, amennyiben rendkívül hideg, ferge-teges hófúvásos idő volt.

Mikor a kíséret a vasutállomásig tartó út felét megtette, egy gyéren lakott községrészhez értek. Itt Illik István lerázta kezéről a bilincsláncot, azt a fűzőláncsal együtt F. törzsőrmester kezében hagyva, megszökött. F. egy ideig a szökevényt üldözte, a járőr másik 2 tagja pedig azon a helyen, ahonnan Illik „meglépett“ megállt a foglyaikkal együtt és várakozott mindaddig, amíg oda eredménytelenül F. visszaérkezett. Illik ugyanis jobb futónak bizonyult, mint F. törzsőrmester és már az első „menetben“ eltűnt F. szemei elől. A rendkívüli hóvihár a szökevény lábnyomát pillanatok alatt eltüntette.

Utána F. törzsőrmester társaival és a megmaradt 2 fogollyal visszatért az őrs laktanyába. Ott nekem jelentette az esetet és mutatta a kezében maradt fűző- és bilincsláncot. A bilincsláncon nyomban felfedeztem a végzetes hibát, ami elősegítette a szökést. A bilincslakat a bilincsláncnak csak az egyik szárához volt lakatolva, ami lehetővé tette, hogy Illik azt a kezéről lerázza.

A fogolyszökésről való értesülés után a rendelkezésre álló összes erővel, azonnal a szökevény keresésére indultunk. Nagy igyekezetünk dacára is a szökevény csak aznap az estéli órákban került meg.

A fogolyszökésnek természetesen a következményei nem maradtak el. Ezt azonban már csak intelmül említem meg, hogy bajtársaim egy pillanatra itt megálljanak és vessék jól az emlékezetükbe ennek a rossz-szul végrehajtott bilincselésnek a történetét, hogy hasonló hibát ne kövessenek el.

Összegezem a mulasztásokat és a hibákat, kapcsolatban a SZUT.-ban előírt szabályokkal:

1. Goda (Goller) Sándor esetében:

a) mivel a járőr tudta, hogy Goda veszélyes gonosz-tevő, az illemhelyre fűzőláncon kellett volna vezetni. (Szut. 549. pont 3. bek., bár kötelezővé nem teszi, de célszerűnek tartja.)

b) ha már a fűzőláncon való vezetést a járőr elmulasztotta, legalább a Szut. 549. pont 2. bek.-ben írt azt a rendelkezést tartotta volna be, hogy a foglyot a csendőr olyan távolságban kövesse, hogy szökés kísérlete esetén azonnal utolérhesse. A járőr ezt elmulasztotta, mert ha mások a segítségére nem sietnek, a fogoly a kúthoz ugrik.

c) veszélyes foglyot ne egy, hanem 2 fős járőr kísérjen még az illemhelyre is. Bár a Szut. erre határozott rendelkezést nem tartalmaz, de következtetéseket lehet levonni a 260. p. b. alpontból, mely szerint 1 főből álló járőrt legfeljebb 2 „nem veszélyes“ fogoly őrzésére, kísérésére stb. lehet használni. Továbbá a jelen esetben alkalmazni lehetett volna a Szut. 558. pont 2. bekezdésében írtakat is, annak dacára, hogy csak éjjeli időre teszi kötelezővé a fűzőlánc alkalmazását.

2. Illik István esetében:

a) Az irodába való kíséréskor fűzőláncon kellett volna vezetni, (Szut. 549. p. 3. bek.) hogy magában vagy másban kárt ne tehessen. (Szut. 557. p. 1. bek.)

b) Az irodában való őrzésnél a fogolyörző járőrnek szintén szem előtt kellett volna tartani azt a szabályt, hogy a fogolyörzés célja annak meggátálása, hogy a fogoly magában vagy másban kárt ne tehessen. (Szut. 557. l. bek.)

c) Az itt felsorolt esetben a járőr több hibát követett el és pedig:

1. a három foglyot nem össze, hanem külön-külön bilincselte, (Szut. 324. p. 8. bek.)

2. A bilincselés helyes keresztülviteléről a járőr vezető utólag nem győződött meg, (Szut. 326. p. 1. bek.)

3. az 1. alatti hibának folyományaképpen a foglyokat külön-külön kísérték, a járőr mindegyik tagjának a figyelmét a saját foglya kötötte le. Illik István szökésekor nem tudtak a bajbajutott F. törzsőrmesternek a fogoly kézrekerítésében segítségére lenni.

Szerintem, bár a Szut. erre határozott rendelkezést nem tartalmaz, a három megbilincselte és fűzőlánccal összefűzött foglyot 1 csendőrnek kellett volna vezetni, a másik két csendőrnek pedig hátul olyan távolságból kellett volna őket követni, hogy szökés kísérlete esetén a szökevényt azonnal utólrhessék. (Szut. 549. p. 2. bek.)

7.

Beküldte: *Falus I.* tiszthelyettes (Nagyajta).

Csontos Ignác idősebb csendőr bajtársammal vezényeltek ki helyi ügyeleti szolgálatba.

Egy csavargót igazoltattunk, aki már 8—10 hónapja nem dolgozott.

A csavargót őrizetbevettük és a községháza hajdúszobájába kísértük.

Járőrvezetőm itt azt a parancsot adta, hogy a csavargó által megnevezett Grosz József pékmesterhez a csavargóval együtt menjek el s onnan a csavargó által ott hagyott holmikat hozzam el. Én el is indultam, de még alig értem ki az utcára, már a járőrvezetőm utánam kiáltott, hogy a csavargó menjen vissza. Én azt gondolva, hogy a csavargó már nem fog jönni, egyedül mentem Grosz pékhez és elhoztam a csavargó holmijait.

A járőrvezetőm sápadozva kérdezte, hát a fogoly hol van? Kimagyarázkodáskor tudtam meg, hogy a járőrvezetőm a foglyot pár szó kérdése után azonnal utánam küldte.

No lett erre nagy riadalom! Egyikünk súlyba, a másikunk pedig úgy vitte a puskáját, hogy a tusa majdnem az orrát érte. Egyikünk egyik utcába, a másik a másik utcába! Már vagy 8—10 utcát a nagy melegben kiizzadva lefutottunk, mikor az egyik utcában valaki hangosan kiabál utánam: „Őrmester Úr! Csendőr Úr!” Amikor visszatekintettem, kit láttak szemeim utánam loholni, mint a mi megszökött foglyunkat.

A foglyot örömben majdnem megöleltem. Ezután én és a fogoly a járőrvezetőt kezdtük keresni. A fogolynak volt szerencséje, mert ő hívta fel a figyelmet: Nézze őrmester úr, ott megy a másik csendőr úr!

Embert olyan örömben sem azelőtt, de még azóta sem láttam, mint a járőrvezetőmet. A foglyot örömben komának szólította. Én ezt akkori lelkiállapotomban szinte természetesnek láttam, hogy is ne, amikor *olyan becsületes foglyunk van, aki megkeresett minket.* (Folytatjuk.)

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK

Betöréses lopás kiderítése.

Beküldte: *MOLNÁR LAJOS* őrmester (Pécs).

1939. február 26-án a balatonkenesei őrs a pécsi nyomozóalosztályparancsnokságnak jelentette, hogy aznap virradóra ismeretlen tettesek Ember* Sándor Balatonakarattyapusztai lakos vegyeskereskedő üzletébe az ablak betörése után behatoltak és onnan kb. 800—900 pengő értékű ruhaneműt és fűszerárút elloptak.

Ugyanezen az éjjelen Hajós György balatonkenesei lakos kovácsműhelyébe ismeretlen tettesek behatoltak olymódon, hogy a kovácsműhely ajtaját hamiskulccsal kinyitották és onnan 1 drb. kerékpárt, 1 drb. varrógépfejet, 1 drb. kerékpár-csomagtartót, 1 drb. amerikai fűrot, 1 drb. menetvágót, különböző szerszámokat és kerékpár alkatrészeket elloptak. A kovácsműhely ajtaját távozásuk alkalmával ismét bezárták.

Az őrs, mivel a helyszínen használható lábnyomot talált, kérte a helyszínelő kirendelését.

Az alosztályparancsnokságtól 1939. február 26-án a 13 óra 35 perckor induló vonattal engem vezényeltek ki mint helyszínelőt a balatonkenesei őrsre. Másnap, vagyis február 27-én 7 órakor Balatonkeneséről induló vonattal Szakonyi István alhadnagy szakaszparancsnok, Rác József tiszthelyettes őrsparancsnokkal Balatonakarattyapusztára, a helyszínre mentünk. Helyszíni szemlét tartottunk, amelynek során Ember Sándor, sértett üzlethelyiségétől kb. 50 méter távolságban a segédtszti lakás déli végében 1 drb. varrógépfejet és különböző lakatosszerszámokat találtunk. Ez a varrógépfej és a különböző lakatosszerszámok Hajós György sértett tulajdonát képezték, aki azokat sajátjának határozottan felismerte.

Ezután kezdtünk a részletes helyszíni szemle megtartásához, amelynek során a következőket állapítottuk meg:

Ember Sándor háza Balatonakarattyapusztán a Balatonfőkajár és Enying felé elágazó műúttól nyugatra fekszik. A házat északon és keleten kőkerítés, nyugaton és délen a pusztának zártan beépített házai határolják. A keleti kőkerítésen egy vaskapu van (ez a kapu állandóan nyitva áll), ettől a kaputól a helyszínt képező ház végéig egy 5 méter széles konyhakert húzódik, a kaputól a házig lábbelis lábtól eredő lábnyomok vannak, de ezek kiöntésre nem alkalmasak. A ház keleti végén 70 cm. magasságban a földtől egy ablak van. Az ablak jobb szárnyának középső ablaküvege ki van törve, az ablakredőny záróreteszei az ütközőből ki vannak feszítve, az ablakszárnyak ki vannak nyitva, az ablaküveg darabok az ablak alatt el vannak szórva. Az üzlethelyiségben rendetlenséget, felfordulást nem találtunk. A betörő alapos munkát végzett. Ahol egyszer megkezdte a pakolást, onnan mindent elvitt, így az elvitt árú helyén csak az üres polcot találtuk.

A helyszínelés későbbi során az ablak alatt elszórt üvegdarabokon ujjnyomokat kerestem. Igyekeztem eredménnyel is járt: az egyik üvegdarabon — amely az elkövetés napjától (25-től 27-én 8 óráig) a sértett házában ablaka alatt a ködös, nedves időben a szabad ég alatt hevert — ujjnyomokat fedeztem fel. Ezek az ujjnyomok első rápillantáskor teljesen értékteleneknek

* A nevet megváltoztattuk. (Szerk.)

tűntek fel. Mindegy — gondoltam — próba: szerencse. Az üvegdarabokat óvatosan felszedtem és a sértett konyhájába vittem. Próbálkozásom nem sok remény-nyel kecsegtetett, mert az üvegdarabok olyan nedvesek voltak, hogy a víz cseppekben csepegett róluk. A konyhában az üvegdarabokat gondosan megszárazítottam, majd a rajtuk levő ujjnyomokat rögzítettem. Legnagyobb öröömömre azt láttam ekkor, hogy az ujjnyomok azonosításra is alkalmasak lesznek.

A Balatonakarattya-pusztai helyszínelés befejezése után Balatonkenesére siettem, de itt a helyszínen semmi olyan nyomot, vagy elváltozást nem sikerült találnom, amelyből a tettes személyére lehetett volna következtetni.

A két bűncselekmény között összefüggés mutatkozott. Mindkét betörést egy és ugyanaz a tettes követhette el, még pedig először Hajósnál, azután Embernél. Ezt bizonyította az a körülmény, hogy a Hajóstól ellopott dolgokat Ember háza közelében találtuk meg.

A balatonkenesei őrs Szakonyi István alhadnagy szakasparancsnok irányításával a nyomozást minden irányban lefolytatta, de gyanúsítható személyt nem sikerült kikutatni. Nagyon bántott bennünket az eredménytelenség, mert ha sikerült volna gyanúsítható személyhez jutnunk, az ujjnyomok birtokában az azonosítás már nem lett volna nehéz feladat. Ettől elestünk. Most már az volt az óhajtásunk, hogyha már gyanúsítottunk nincs, akkor legalább olyan személy legyen a tettes, aki már büntetve volt, mert kilétét akkor az ujjnyomok alapján esetleg meg tudjuk állapítani.

Bevonultam az alosztályhoz, az ujjnyomokról fényképezéssel pozitíveket készítettem. Az alosztályparancsnokság a másolatok két példányát a következő meghagyással küldte a balatonkenesei őrsnek:

„Ember Sándor balatonakarattypusztai lakos sérelmére elkövetett betöréses lopás színhelyén az ablaküvegdarabokról rögzített pozitív ujjnyomokat felhasználásra leadom. Ezeket az ujjnyomokat azonosítás végett az összekötőtiszt útján az Országos Bűnügyi Nyilvántartó Hivatalnak küldje meg, de jelentse az elkövetés körülményeit, különösen azokat az adatokat, amelyek Budapestről lerándult, vagy hivatásos betörőkre mutatnak. Ebben az esetben a Nyilvántartó Hivatal az ujjnyomokat a hivatásos betörők ujjnyomataival azonosítja és az eredményt az őrssel közli.“

1939. május 2-án a Csendőrség összekötőtisztje az alosztályparancsnokságtól a helyszínen rögzített ujjnyo-

mok negatívját, vagyis a folit kérte rövid használatra. Ezt az alosztályparancsnokság azonnal fel is küldte.

1939. május 10-én az alosztályparancsnokság a következő táviratot kapta a Bűnügyi Nyilvántartó Hivaltaltól az összekötőtiszt útján:

„Értesítem, hogy Ember Sándor, Balatonakarattya-pusztai lakos sérelmére folyó évi február 25-én elkövetett betöréses lopás helyszínén talált ujjnyomok Vértes Károly 1911. évi káptalantóti születésű kovácssegéd (atyja János, anyja Darázs Gabriella) rovottmultú egyén jobbkez mutató és gyűrűs, valamint balkéz mutató és gyűrűs ujjaitól származnak.

Nevezett büntetve volt 6 esetben lopás miatt. Utoljára lopás vétsége miatt a veszprémi kir. törvényszék által 1938. VI. 22-én négy havi fogházra. Budapesti rendőrség területéről 3 évre kitiltatott. A vonatkozó helyszíni ujjnyomot (folit) visszajuttatom.“

Az alosztályparancsnokság ennek alapján az őrsnek meghagyást adott, amelyben a tettes személyleírását is közölte. Az őrs a gyanúsítottat őrizetbe vette budapesti lakásán, majd vele a nyomozást lefolytatta, amelynek során a bűncselekményt a következőképpen ismerte be:

Atyja a világháborúban elhalt, így kizárólag csak anyai nevelésben részesült, kovács ipart tanult. Gyenge erkölcsi nevelést kapott s ennek következtében már ifjú korában bűncselekmények elkövetésére vetemedett. Ezekért több esetben büntetve volt, fogházba került, ahol megismerkedett olyan egyénnel, akik a bűnt, de főleg a lopásokat nem tartották szégyennek. Ezek a fogolytársai a betörések elkövetésével kapcsolatban vele végrehajtási módokat és fogásokat ismertettek meg. Midőn a börtönből esetenként kikerült, Budapestre távozott és ott rövidebb-hosszabb ideig tartózkodott, ismét bűnözőkkel találkozott, akik egyenesen bűncselekmények elkövetésére bátorították. A sorozatos lopások elkövetését 1937. december havában kezdte meg. Akadt három olyan társa, akik ígéretet tettek, hogy a betörésekből származó holmikat minden alkalommal megvásárolják tőle. Ezek ígéretüket be is tartották, de mindig megsarolták: 500—600 pengő értékű áruért 80—100 pengőnél sohasem adtak többet. Betöréseit főleg vidéken követte el. Orgazdái minden kirándulás előtt előlegezték neki az útiköltséget. Ezeket a pénzeket azután a zsákmányért fizetett sovány árakból levonták.

Egyes esetekben más orgazdákkal is dolgozott, sőt saját maga is résztvett az értékesítésben. Főleg a

Használja a csendőr-levelezőlapokat!

Áruk minőségéért, olcsó áráért, stb., elismerő és köszönő levelet ne írjunk, mert egyes cégek az ilyen leveleket gyűjteményes nyomtatványba foglalva, üzleti reklámnak használják fel, már pedig a m. kir. csendőrség tagjai nem lehetnek reklámcsinálói semmiféle üzletnek!

Csak kifogástalan árut

szállító cégek hirdethetnek lapunkban. Ehhez az is szükséges, hogyha olvasóinknak a vásárlások során bármelyik cég ellen kifogása merül fel, ez a mi tudomásunkra jusson. Kérjük tehát olvasóinkat, kifogásaikat közölni velünk, hogy az érdekelt céget jogos kifogás esetén hirdetőink sorából törölhessük.

Teleki-téren, a kispesti piacon, de volt eset, amikor házalás útján is értékesítette a lopott dolgokat.

1939. február 25-én Budapestről Csajágig vonattal utazott azzal a szándékkal, hogy a környéken egy alkalmasnak mutatkozó üzletbe be fog törni. Csajágról Balatonkenesére gyalog ment. Ott 25-én éjjel Hajós György géplakatos műhelyét hamiskulccsal kinyitotta és onnan 1 drb. kerékpárt, 1 drb. varrógépféjet és egyéb szerszámokat vett magához, amelyeket elvitt Balatonakaratya fürdőtelepre. Itt elhatározta, hogy Ember Sándor vegyeskereskedésébe fog betörni. A vegyeskereskedés egyik ablakszárny üvegét betörte és az így keletkezett nyíláson át az üzlethelyiségbe ment és az ablakszárnyakat kinyitotta.

Az üzlethelyiségből a következő tárgyakat vitte el: 1 vég fehér vásznat, 1 vég zöld, 1 vég rózsaszínű ruhaanyagot, 1 drb. plüs selyem vállkendőt, 1 vég fekete klott ruhaanyagot, 2 drb. törülközőt, 2 vég lila csíkkal ellátott törülközőt, 3 drb. rövid alsónadrágot, 3 tucat zsebkendőt, 7 drb. sportsapkát, 15 pár férfi zoknit, 8 drb. Schmoll-pasztát, 19 drb. fürdőruhát, 5 drb. szvettert, 8 drb. karton zsebkendőt, 25 méter zefir ingnek való anyagot, 10 pár női harisnyát, 6 vég fehér inganyagot, 1 drb. fehér boltiköpenyt és 3 méter piros ruhaanyagot.

A fent felsorolt tárgyakból a varrógépféjet és egyéb szerszámokat Ember üzletétől kb. 50 méter távolságban hátrahagyta, mert azokat nem tudta magával vinni. A kerékpárt elvitte magával Szabadbattyán vasútállomásig s ott azt egyik orgazdája címére Budapestre teherárúként feladta. Orgazdája a kerékpárt a vasúttól átvette és azt neki átadta.

Az ellopott ruhaneműeket Budapestre vitte és azokat orgazdáinak részben ott, részben Kiszpesten összesen 80 pengőért eladta.

Vértes nyolc orgazdát nevezett meg. Valamennyien budapesti, kispesti, vagy pestszentlőrinci lakosok voltak.

A nyomozás tárgyát képező két betöréses lopáson kívül Vértes még 23 más, Keszthely környékén elkövetett lopást is beismert.

A járőr a nyomozás során az ellopott bűnjelek nagyrésztét megtalálta és azokat gyanúsítottal, valamint három orgazdával együtt a keszthelyi őrsnek tényvázlattal átadta. A gyanúsítottal szemben a nyomozást a keszthelyi őrs járőre is folytatta és az összes bűnjelekkel együtt a nagykanizsai kir. ügyészségnek adta át.

Az összes tárgyi bizonyítékok legértékesebbike a helyszíni ujjnyom. A leírt nyomozásnál láthattuk, hogy még az első pillanatra hasznavehetetlennek tűnő ujjnyomoknak is milyen jó hasznát vette a nyomozás. Ez a két betörés sohasem derült volna ki a helyszíni ujj-

nyomok segítségével nélkül. Bár a tettes hivatásos bűnöző volt — nem volt mestere a foglalkozásának — mert könnyelműen otthagyta az ujjnyomait a helyszínen. A két, itt leírt betörésen felül még másik 23 betörés terhelte a lelkiismeretét, megannyi kiderítetlen eset. Pedig az valószínű, hogy ezeken a helyszíneken sem vigyázott jobban és valamennyin ottmaradtak az ujjnyomai is, de azokat senki sem találta meg, talán senki sem kereste őket, vagy legalábbis nem hozzáértéssel és alaposággal.

A helyszínen tehát mindig a legnagyobb alaposággal és hozzáértéssel keressük az ujjnyomokat.

Érdekes, hogy a betörések elkövetése alkalmával a betörőt nem látta senki, sem a helyszínen, sem a helyszínről elvezető útján. Pedig az üzletbetörés színhelyéről hatalmas batyúval kellett távoznia, ennek fel kellett tűnnie annak, aki vele találkozott. Ilyen irányban ügylő látszik a nyomozás nem folyt kellő alaposággal.

Érdekes ennél az esetnél, hogy a tettes a lopott kerékpárt a helyszíntől nem is nagyon nagy távolságra egyszerűen teherárúként feladta vasúton budapesti orgazdája címére. Hasonló esetek nyomozásánál erre a lehetőségre is gondoljunk.

HALOTTAINK

Szanati Lajos marosvásárhelyi X. kerületbeli csendőr október 4-én Kolozsváron meghalt. Kolozsváron temették el. 1939 június 1. óta szolgált a testületben. Kitüntetései: Erdélyi és Délvidéki emlékérem.

Nyugállományú bajtársaink közül meghaltak:

Antal János csendőr (X. ker.), 1906—1913-ig szolgált,

Demény Demeter tiszthelyettes (VII. ker.), 1899—1924-ig szolgált,

Vilics Csedomir őrmester (V. ker.), 1904—1913-ig szolgált a testületben.

Kegyelettel őrizzük emléküket!

Brunhuber

udvari és kamarai FÉNYKÉPÉSZ

BUDAPEST, VIII., BARCSS-UTCA 61. TELEFON: 134-178.

Művész kivitelű fényképek, tablóképek, aquarell, olajfestmények, levelezőlapok, igazolványképek, külső felvételek

ÓRA - ÉKSZER RAKTÁR

„PRECISION“

BÁCSÉNYSZKI ALAPÍTVÁ: 1881.

KOLOZSVÁR, MATYÁS KIRÁLY-TÉR 15.
TELEFON: 37-59.

KOVÁCS A.

POLGÁRI ÉS EGYENRUHA SZABÓ,
KOLOZSVÁR, DEÁK FERENC-U. 10 ÉS 51.
AZ ÖSSZES EGYENRUHÁZATI CIKKEK SZAKÖZLETE

HIREK

A Kormányzó Úr Ö Főméltósága vitéz Kereszt-Fischer Lajos vezérezredes főhadsegédi és katonai irodájának főnöki szolgálati állása alól felmentette és helyére **vitéz lófő dálnoki Miklós Béla** altábornagyot nevezte ki.

Nyugállományba helyezés. A Kormányzó Úr Ö Főméltósága legfelsőbb elhatározásával **Huszár Ágoston** vezérőrnagy nyugállományba helyezését 1942 november 1-ével, **vitéz Torzsay Lénárd**, **Perey László** és **vitéz Vattay Ferenc** ezredesek nyugállományba helyezését 1942. évi december 1-ével a saját kérelmükre elrendelt felülvizsgálat eredménye alapján elrendelni méltóztatott.

Áthelyezés. A m. kir. honvédelmi miniszter úr — a m. kir. belügyminiszter úrral egyetértésben **áthelyezte: dr. Toldi Árpád** alezredes Kolozsvárról Budapestre, a Belügyminisztérium VI.-b. osztályába.

Névváltoztatás. **Dr. Vogel József** hadnagy családi nevét a m. kir. belügyminiszter úr határozatával „Vámosi” névre változtatta.

Várakozási illetményekkel szabadságolás. A m. kir. honvédelmi miniszter úr **Horváth Károly IV. g. századost**, a felülvizsgálat eredménye alapján 1942 december 1-től 12 hó tartamára várakozási illetményekkel szabadságolta.

Kitüntetések adományozása. A harcoló honvéd hadtest parancsnoka a Kormányzó Úr Ö Főméltósága által reá átruházott hatáskörben a legfelsőbb Hadúr nevében a Szovjet elleni hadműveletek alkalmával, az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartásáért **Szakonyi Kálmán**, **Pásztor István**, **Márton Lajos** és **Bánföldi György** őrmestereknek, **vitéz Rimaszécsi Barnabás**, **Kadarkuti Mihály** és **Tarnai Béla** csendőrnek a Magyar Bronz Vitézségi Érmét adományozta.

Nemzetvédelmi Kereszt adományozása. A Kormányzó Úr Ö Főméltósága legfelsőbb elhatározásával az alább felsoroltak részére, a világháborút követő forradalmak és ellenforradalmak idején, valamint az ország elszakított

A Nyugállományú Katonatisztek Országos Szövetsége „Nyukosz” a tényleges szolgálatot teljesítő és nyugállományú bajtársaink részére a háborús vonatkozásokra is kiterjedő

KATONAI TAKARÉKBIZTOSÍTÁSI AKCIÓT szervezett, melynek lebonyolításával az általa alapított Turul-Magyar Országos Biztosító Intézet Részvénytársaság (Budapest, VI., Anker-köz 4., félemelet) bízta meg.

A szociális és családvédelmi célzatú csendőrléti szempontból fontos akcióról a 9. sz. „Csendőrségi Közlöny” adott értesítést.

területeinek visszaszerzése körül életüket veszélyeztető önfeláldozással véghezvitt hazafias cselekedeteik elismerésé-ként a Nemzetvédelmi Keresztet adományozni méltóztatott: **Pál Lajos**, **vitéz Váczai János**, **Vértés György**, **Gyöngyösi József**, **Néveri Sándor**, **Eröss Imre**, **Szarka Ferenc** alhadnagyoknak, **Bereczki András**, **Horváth Mihály I.**, **Kovács Lajos III.**, **vitéz Péter Sándor** tiszthelyetteseknek, **Keszthelyi István**, **Szöke János** szv. tiszthelyetteseknek, **Horváth József**, **Kiss János**, **Marton Pál**, **Szabó István**, **Tasnádi János** ny. á. tiszthelyetteseknek, **Kozma Imre**, **nemes Pelczér Sándor**, **Pessei József** törzsőrmestereknek, **Bende András**, **Mihályka Zsigmond**, **Csócs György** ny. á. törzsőrmestereknek, **K. Molnár József II.** csendőrnek és **Bartók Mihály** ny. á. csendőrnek.

Dicséret. A kassai VIII. csendőrkerület parancsnoka **Gere Gábor** őrmestert okirattal, a debreceni VI. csendőrkerület parancsnoka **Tarcsi Ferenc** csendőrt nyilvánosan megdicsérte, a miskolci VII. honvéd hadtest parancsnoka **Tátrai János** VII. kerületbeli csendőrt hadtestparancsnoki-, a 19. könnyű hadosztály parancsnoka **Horgonyi Béla** és **Katona János** VII. kerületbeli csendőröket hadosztályparancsnoki dicséretben részesítette az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartásukért.

Adomány. A tatai szárnyparancsnokság alárendelt tisztjei és legénysége az őszi céllovászat alkalmával, a harctéren küzdő honvédek téli felszerelésének kiegészítésére 230 pengőt adott össze. Az összeg a Magyar Vöröskereszt Egylet útján jutott el rendeltetési helyére.

Tűzkereszt igénylése. Kivonat a 47.167/eln. 8. e.—1942. sz. körrendeletből. A Tűzkeresztre való igényjogosultság megállapítására jogosult parancsnokok az 1938., 1939. évi Felvidék-i és Kárpátalja-i, az 1940. évi Erdély-i, valamint az 1941. évi Délvidék-i hadműveletekben résztvettek számára az alapszabályok 6. §. 2. és 5. pontja alapján, úgyszintén az 1941 június hó 26-tól a Szovjet ellen folyó háborúban résztvettek számára az alapszabályok 6. §. 2., 4. és 5. pontja alapján — Tűzkeresztre igényjogosultak számára — az igényjogosultságot állapítsák meg. Az igényjogosultság megállapítására jogosult valamennyi parancsnokság az

Kerékpárt

venniszándékozók szíves figyelmébe!

Az őszi és téli hónapok folyamán előreláthatólag ismét kapunk

Steyr-Wallenrad

kerékpárokat.

Kérjük mindazokat, akik ilyen gépre igényt tartanak, hogy címüket velünk közöljék.

Az érdeklődőket a beérkezés sorrendjében előjegyzésbe vesszük, s őket, ha a nekünk beígért szállítmány megérkezik, haladéktalanul értesítjük a kerékpár áráról, nemkülönben a fizetési és szállítási feltételekről.

Az előjegyzés semminemű kötelezettséget nem jelent az érdeklődő számára.

Azonnali szállításra :

(ezidőszerint csak készpénzfizetés ellenében)

«Csoda» kerékpár eredeti teljes gyári felszereléssel (gumik, csengő, pumpa és táskában elhelyezett szerszámokkal) P. 230--

(Női gép 8 P.-vel drágább.)

CSENDŐRBOLT

Budapest, X.I., Böszörményi út 19/a.

AJAX

acélárak

RÁBA

teherautók, autobuszok, traktorok

Autó- és traktoralkatrészek. Gyors-, szerszám-, szerkezet-, rozsdá-, saválló-, acélok. Acéllöntvények. Szűrkeöntvények. Csavar és szerszámárak. Keskenyvágányú vasuti anyagok. P. és Kovács Irodák. — Vaszerkezetek. Hidak. Daruk. Textilgépkatrészek. Szekerek. Reszelők. Reszelő felvágás.

MAGYAR WAGGON ÉS GÉPGYAR R.T. BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-ÚT 12. SZ.

igényjogosultság megállapítása után a Tűzkereszt szükségletét számszerint jelentse be az illetékes hadtest parancsnok-ságnak, csendőrfelügyelőségnek.

Csendőrségi Közlöny. Szabályrendeletek. 41. szám. Cs.—2. jelzésű Csendőrségi ügyviteli Szabályzat (Csűsz) módosított utánnyomásának kiadása. Sebesvonatok használatának korlátozása. Csendőrlégénység központi lisztellátása. Saccharin rendelkezésének és kiszolgáltatásának korlátozása. — **42. szám.** Öltözeti változások kiterjesztése. Gyimesfelsőlóki őrs áthelyezése Gyimesközéplektra. Levegőben haladó repülőgépekről bármilyen anyag ledobásának eltiltása. Üzleti záróráról szóló 1942. évi VI. törvénycikk végrehajtása. Cukrászdák, a hentes- és mészárosüzletek, valamint a sütőipari üzletek zárójának szabályozása.

Kérelem. Monostori József csurgói őrsbeli csendőr, aki a f. év nyarán a gödöllői örökülönítményre volt vezényelve, valamelyik bajtársának a füzőláncát lakattal együtt tévedésből elvitte, s az ma is nála van. Kéri azt, akinek a füzőlánc Gödöllőn elveszett, közölje vele címét, hogy a bilincs-láncot és lakatot elküldhesse.

SZEMÉLYI HÍREK.

Előléptek. Alhadnagyokká: Tóth János I., László István (III.), Farkas Sándor I. (I.), Mezől Mihály (X.), Kovács Imre III. (VII.), Palotai Lajos (VI.), Malomsoki Vince (IV.), Révész Ferenc (III.), Mészáros István, Kender Imre (V.), Oláh András (VII.), Meggyes Béla, Cseh Kálmán (VIII.) kerület állományába tartozó tiszthelyettesek; **irodai alhadnaggyá:** Bálint Sándor (Közp. nyom. pság.) irodai tiszt-helyettes; **számvivő alhadnagyokká:** Vas János (Kpgh.), Pap Ferenc (II.) kerület állományába tartozó szv. tiszthelyettesek; **tiszthelyettesekké:** Csizmazia Dávid, Tasnádi Ferenc (VIII.), Szálkai Sándor (Közp. nyom.), Kallai Imre (II.), mezőbándi Nemes Domokos (V.), Szabó Sándor IV. (III.), Varga József (II.), Katona Imre (Közl. és hir. oszt.), Tóth Lajos (II.), Bokor László, Boros Károly (IX.), Bondor Ágoston (II.), Máté Sándor I. (III.), Pinczés Mihály, Török József (X.), Fekete Lajos (VIII.), Sándor Lajos (VI.), Pál József I. (III.), Pintér József (X.), Nagypál Imre (VI.), Varró József (V.), Kocsis István (II.), Boros József (X.), Bérces József, Lepsényi Zsigmond (IV.), Takács Ferenc I. (VI.), vitéz Tóth Albert (X.), Várhalmos György (IX.), Karácsony Tamás (VI.), Kovács Sándor III. (I.), Takács Károly, Varga Imre I. (X.), Karikás György (VIII.), Gombos Sándor (VII.), Varga György I. (IV.), Papp György I. (VI.), Farkas Tóth Mihály (X.), Felföldi György, Enyedi Péter (IX.), Bán Gyula (V.), Máté Sándor (VII.), Szabó József VI. (II.), Jászai György (VI.), Gombai István, Zétényi Mihály (VIII.), Bakonyi Károly (X.), Horváth Imre II. (VII.), Szatmári József II. (I.), Trencsényi József (VIII.), Gombás Gyula (I.), vitéz Pásztor Gábor (VIII.), Jakab József I. (X.), Baán János (I.), Simon Lajos, Szabolcs István, Juhász Ferenc II. (VIII.), Beke József II. (VI.), Pető János (III.), Gulyás Sándor (V.), R. Lengyel Péter, P. Tóth János (VIII.), Sebesi János (III.), Horváth István V. (VIII.), Csapó Sándor I. (I.), Koronczai József (II.), Vöcsei István (III.), Szabó Sándor II. (VI.), Szabó Mihály II. (VIII.), Sz. Tóth Antal (I.), Tóth János V. (Közl. és hir. oszt.), Juhász László (V.), Horváth József I. (VIII.), Szoboszlai István I. (IX.), Fekete István (VII.), Csaba Ferenc (IV.), Erdei Imre I. (VIII.), Dinnyés József (IV.), Uti József (VII.), Fodor János (V.), Kulcsár Miklós,

B. Kovács János (VI.), Rác József (VII.), Kallai István (V.), Majoros Imre (VII.), Csuka István (X.), Boros László (VIII.), Tóth József IV. (IX.), Katona András (X.), Szivós János (VIII.), Hegyi István (IV.), Polgár János (II.), Pap Mihály (V.), Nagy Sándor I. (VI.), Horváth Mihály III. (III.), Sáfár Pál, Jeges János (VIII.), Timár Gergely (VI.), Andrási Sándor (IX.), Havasi János (V.), Mike Sándor (VIII.), Sári Imre (VII.), Bordás András (VIII.), Orbán István II., Nagy József I. (III.), Monostori Mihály (I.), Várnagy István II., Kolozs Sándor (VIII.), Kádas Mihály (I.), Temesvári István (VI.), Molnár-Bödő József, Szabados Sándor (V.) kerület állományába tartozó v. törzsrőrmesterek; **kivételesen tiszthelyettesekké:** Eszlári Lajos (VII.), Majoros József (II.), Farkas Lajos II. (VIII.), Antal József II. (VI.), Farkas Ferenc I., Tukacs Mihály (VIII.) kerület állományába tartozó törzsrőrmesterek; **kivételesen irodai tiszt-helyettesekké:** V. Nagy József (I.), Csenki Pál (VI.) kerület állományába tartozó irodai törzsrőrmesterek; **számvivő tiszt-helyettesekké:** Vajas Endre (IX.), Nádor Ferenc, Pusztai Gergely, Rónás Dániel (X.), Angyal Ferenc (V.), Fehér Gábor (III.), Horváth Ignác I. (II.), Gece János (III.), Kiss Dezső (IX.), Gál Ferenc I. (IV.), Pádár István (I.), Dudás István I. (VIII.), Nagy Ernő (V.), Kovács János I. (II.), Sági Mihály (VII.), Lóránt Gyula (III.), Molnár András (V.), Kerekes András (IX.), Homoki Mihály (X.), Jó Bernát (VII.), Gál Lajos I. (VIII.) kerület állományába tartozó szv. törzsrőrmesterek; **patkoló tiszthelyettesekké:** Péntes Albert budapesti I. kerület állományába tartozó patkoló törzsrőrmester.

Kinevezések. A szegedi V. kerület állományába tartozó Varró József, mezőbándi Nemes Domokos, Molnár-Bödő József, Borsos János, Steinsdorfer István, Fodor János, Havasi János, Módos István, Bódi János, Farkas László, Bán Gyula, Papp Mihály, Szabados Sándor, Bus Mihály és Szabó István X. v. törzsrőrmesterek ideiglenes őrsparancsnokká kinevezettek.

Véglegesítették. A budapesti I. kerületben: Vass Jenő; a szombathelyi III. kerületben: Kasza Ferenc, Csenki Mihály, Suba Pál, Sándor Lajos; a pécsi IV. kerületben: Kiss István III.; a szegedi V. kerületben: Salla György, Gyöngyösi Ferenc; a kassai VIII. kerületben: Szalai Béla; a marosvásárhelyi X. kerületben: Májai Sándor csendőrök az előírt próbaszolgálati idő letelte után.

Házasságot kötöttek. A budapesti I. kerületben: Kökényesi Mátyás őrmester Sántha Annával Tápióbicskén, Szatmári Károly őrmester Győrfalvi Erzsébettel Erden, Párkányi István őrmester Ziegler Katalinnal Sopronbátfalván, Csapó Gyula őrmester Rónai Irénnel Sárszentágotán; a szombathelyi III. kerületben: Fehér Kálmán őrmester Belákovits Ilonával Kópházán, Kovács István II. őrmester Osztovics Irmával Hahóton, Várhelyi József őrmester Horváth Katalinnal Diszelen; a pécsi IV. kerületben: Csáfordi Győző őrmester Kósa Irmával Marcaliban; a szegedi V. kerületben: Kőhalmi Sándor őrmester Óvári Szuzsannával Kiskőrösön, Békési Ferenc csendőr Fogarasi Erzsébettel Mezőkovácsházán, Tóth Ernő tiszthelyettes Berzsényi Denka-Irmával Homokbögöden; a miskolci VII. kerületben: Fekete József I. őrmester Kovács Máriaival Abonyban; a kassai VIII. kerületben: Pandur Sándor törzsrőrmester Bodnár Máriaival Lácán, Péntes Zoltán csendőr Csörgő Gizellával Sarudon, Molnár György II. őrmester Bacsó Anná-

A HANGYA

ÉRTED DOLGOZIK!

magad és családod

ÉRDEKÉBEN TÁMOGASDI!

MAGYAR-SIEMENS-SCHUCKERT-MŰVEK

Villamossági Részvénytársaság

Budapest, VI., Teréz-krt 36. Tel.: 120-739

Tichler János

papírú papírcsokó és gyógyszerészeti papírú gyára
Budapest, VI., Ó-utca 37. Tel.: 123-079

val Kisvárdán, Bakonyi János őrmester Demeter Margit-Máriával Opályin.

Született. A budapesti I. kerületben: Egerszegi Zsigmond tiszthelyettes feleségének Endre fia, Szigetvári Lipót őrmester feleségének Károly fia, Gál József tiszthelyettes feleségének Teréz leánya, Szilágyi Imre I. őrmester feleségének Imre-Lajos fia, Perlaki Ferenc tiszthelyettes feleségének Ferenc fia, Tölgyesi János őrmester feleségének László fia, Nyirő László törzsőrmester feleségének László fia; a szombathelyi III. kerületben: Molnár István II. törzsőrmester feleségének István fia, Nagy József I. v. törzsőrmester feleségének József-Árpád fia, Rábai Gábor tiszthelyettes feleségének György-Mihály fia, Galambos János tiszthelyettes feleségének Ágota-Amália leánya; a szegedi V. kerületben: Csombók István tiszthelyettes feleségének Irén-Borbála leánya, Nagy Pál tiszthelyettes feleségének Ilona-Éva leánya, Kalmár János tiszthelyettes feleségének Katalin-Piroska leánya, R. Kiss Gábor őrmester feleségének Gabriella leánya, Farkas Mihály alhadnagy feleségének Attila-Kálmán fia, Dabóczi László tiszthelyettes feleségének Olga-Ilona leánya; a miskolci VII. kerületben: Orbán József II. tiszthelyettes feleségének József fia; a kassai VIII. kerületben: Tóth Imre VI. törzsőrmester feleségének Mária-Terézia leánya, Mogvorósi János II. őrmester feleségének János-József fia, Deák János I. őrmester feleségének Tibor-János fia; a kolozsvári IX. kerületben: Kiss Dániel tiszthelyettes feleségének Irén leánya.

Halálozás. Gál József tiszthelyettes Teréz leánya Budapesten, Rajki József tiszthelyettes József fia Lébényben, Gönczy Antal tiszthelyettes Mária leánya Kassán, meghaltak.

KÖNYVOSZTÁLYUNK AJÁNLATAI:

Szervezeti és szolgálati utasítás. 2 P 20 f

Próbacsendőrök tankönyve. 4 P

Tábori rendészeti szolgálat. 1 P 90 f + portó.

(A könyv bizalmas, csak ajánlottan küldhetjük.)

Ezenkívül:

A csendőrség elhelyezési térképe. 30 f

Máshol nem kaphatók!

Rendelés a Csendőrségi Lapok 25.342. sz. csekk-számlájára történő befizetéssel eszközölendő.

Csendőrségi

nyomtatványok, papírárak, és trószerek megbízható bevásárlási helye

Hertelendy László
és Társai

BUDAPEST, XII., Bernáth Géza-u. 14.

(A budapesti csendőrlaktanya szomszédságában)

Telefon: 356-128.

FIGYELEM! Csendőr ma már csak dombornyomásos kettős csendőrfeljes csendőrlévepapírt használ és DUX túhegyű töltőtollal ír.

ORA ezüst **ÉNSZER**
arany
ajándéktárgyakat vásároljunk

Szerafin Gyula

Órámester és
ékszerész.

BUDAPEST, Krisztina-tér 2. Szakszerű javítás.

A m. kir. csendőrség csak véglegesített tagjainak kedvezmény.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk, de tizenöt gép- vagy kézírásos hasábnál hosszabbat csak előzetes megegyezés után. — A közlemények fogalmazási útciszolásának és — ha szükséges — tartalmi módosításának, valamint a törlés és a kiégszítés jogát fenntartjuk magunknak.

A kéziratot kérjük a papírlapnak csak egyik oldalára és félhasábosan lehetőleg írógéppel írni. Olvashatatlan vagy névtelen kézirattal nem foglalkozunk. Kéziratok sorsáról szerkesztői üzenetben adunk választ es csak akkor küldünk vissza kéziratot, ha a szerző megcímezett és válasz-bélyeggel ellátott borítékot mellékel ahhoz. A megjelent közleményeket tiszteletdíjban részesítjük.

Fényképfelvételek beküldése alkalmával csatolni kell a felvétel készítőjének nyilatkozatát arról, hogy a felvételek közléséhez — a szokásos tiszteletdíj ellenében — hozzájárul.

A megjelent közleményekre, fényképekre, rajzokra tulajdonjogunkat fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad másutt közölni, sem pedig utánnyomtatni.

Közlemények **különnyomatait** a nyomda velünk kötött szerződésben megjelölt árszabás szerint köteles elkészíteni.

Minden hozzánk intézett levélre a szerkesztői üzenetekben válaszolunk, jelige alatt. Jeligéül legcélszerűbb kisebb helység nevét, vagy ötjegyű számot választani. Aki jeligét nem jelöl meg, annak neve kezdőbetűi és állomáshelye megjelölése alatt válaszolunk.

Magánlevelet nem írunk akkor sem, ha a beküldő válasz-bélyeget mellékel.

Felten és Guillaume

kábel-, sodrony- és sodronykötélgyár Rt.
Bowden lékpázmák és spirálisok.

Budapest, XI., Budafoki-út 60. sz.

A m. kir. csendőrség átandó szerződéses
szövetkezési és ruhakészítője

Trunkhahn
Szövetkezési követelmény a gyártásnál

ELADÁS:

IV. PROHÁSZKA U.-UTCA 8
VI. TERÉZ-KÖRÜT 8
VII. BAROSS-TÉR 15.

AZ ORSZÁG-EGYETLEN ŐSKERESZTÉNY POSZTÓVÁRA
GYÁRTELEP: BUDAPEST, XI., BÖCSKAY-ÚT 47 SZÁM

Közérdekű kérdésekre nem szerkesztői üzenetben, hanem a „Csendőr Lekszikon“ rovatban felelünk.

Minden levelet teljes névvel és rendfokozattal alá kell írni és az állomáshelyet is fel kell tüntetni. Hozzánk intézett levelet szolgálati útra nem terelünk és azok tartalma vagy beküldőinek kiléte felől senkinek sem adunk felvilágosítást.

Előfizetést csak a csendőrség nyugállományú tagjaitól, továbbá a honvédség és a m. kir. rendőrség, a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges és nyugállományú tagjaitól fogadunk el, mástól nem. Előfizetési díj a nyugállományú csendőrtisztek, valamint a honvédség, rendőrség, bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges és nyugállományú tagjai részére évi 12 pengő, nyugállományú csendőrelégénység részére pedig évi 8 pengő. Legkisebb előfizetési idő: félév. A nyugállományú csendőrelégénység az előfizetési díjat negyedévi 2 pengős részletekben is fizetheti.

A pénzküldeményeket kérjük a „Csendőrségi Lapok“ 25.342. számú postatakarékpénztári csekkszámájára befizetni.

Címváltozását mindenki maga köteles velünk közölni. Címváltozás bejelentésénél a nevet, rendfokozatot, a régi és új címet pontosan és jól olvashatóan kérjük megírni.

Vitakozók. 1. A bűnjel útja kétszeri átadás-átvételtől áll. Először a csendőr az átvevő, tehát ő ad elismervényt a bűnjelátadónak, azután a hatóság tölti be ugyanezt a szerepet a csendőrrel szemben. Ezt a menetet nem lehet megbontani azzal, hogy a csendőr olyan bűnjeljegyzéket adjon át az őrizetbe vett tárgyak tulajdonosának vagy bírlalójának, melyen a hatóság az átvételt már pecséttel és aláírással elismerte. Ez értelmetlen és felesleges volna, hiszen a bűnjeltulajdonos csak a csendőrrel áll szemben, annak adta át a tárgyat, tehát egyedül tőle kaphat elismervényt róla. A hatóság viszont csak a csendőrnek adhat átvételi elismervényt, mert tőle vette át a bűnjelt és nem közvetlenül a tárgy tulajdonosától. Két elismervényt pedig nem állíthat ki ugyanarról a dologról. Hasonlattal élve: ha valakitől közvetítő útján 100 pengőt kérnének kölcsön és külön nyugtát adnánk róla a kölcsönadónak és a közvetítőnek is, tartozásunk — legalább is papíron — 200 pengőt tenne ki, holott csak feleannyit kaptunk. — 2. Helyesen, az utasítás szellemében járt el. A liszt- és kenyérjegyek nem kerülhetnek a járásbíróóság bűnjelkamrájába, mert a sértett létfenntartásához szükségesek.

19424. Más az óraszámok meghatározásának alapjául szolgáló létszám (amire a Szut. 283. pont 5. bekezdése utal)

és megint más az állománykezelés szempontjából nyilván tartott tényleges létszám. A Szut. 169. pontjában előírt jelemlétszámoknál az előjárónak az utóbbira van szüksége, mert tisztában kell lennie a hiányzókat tavollétének okával. A szemlejegyzőkönyv megírásánál is elsősorban ezeket az adatokat kell rögzítenie. Ebben a vonatkozásban viszont a tényleges létszám — a külszolgálatban, szabadságon vagy kórházban lévőkön kívül — az ideiglenesen elvezényeltet is beleszámítanak. Igaz, hogy a Szut. említett pontjában közöttük példák a vezényelteteket nem foglalja magában, de éppen azért példák, hogy értelemszerűen ezeknél is alkalmazni lehessen. Magától értetődik, hogy annál az alakulatnál, melynek szolgálatteljesítő létszámát ideiglenesen vezényeltet egészítik ki, ezeket nem sorolhatják be a saját tényleges létszámába és az állományellenőrzés, illetve a Szut. 169. pontjában előírt jelemlétszámoknál csak mint többletet kezelhetik. Így nem fordulhat elő olyan eset, hogy az elvezényelteteket anyaalakulatuknál és vezénylési helyükön is saját tényleges létszámába tartozóknak tüntessék fel.

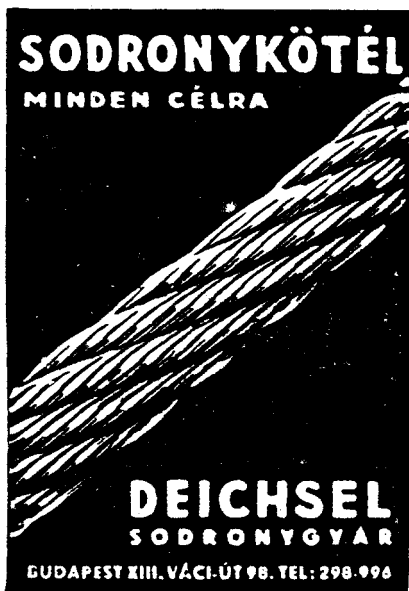
Nógrádi 54321. 1. Köszönjük, a kiegészítést közöljük. 2. A Tűzkereszt, az Alapszabályok 6. §. 2. és 5. pontja és a 7. §. 11. bekezdése értelmében a csendőrség Délvidék-i harcokban résztvevő tagjai közül csak azoknak adományozható, akik „az ellenséges harceszközök közvetlen vagy közvetett befolyása folytán a hadműveleti területen, illetve a háterszágban megsebesültek vagy sérültté váltak, továbbá akik beigazoltan a háború következtében szerzett betegségük folytán hadirokkantakká lettek vagy az ellenség előtt hősi halált haltak.“ Ez utóbbi esetben a Tűzkereszt az elhalt legközelebbi hozzátartozóját illeti, ha arra erkölcsi szempontból is méltó. 3. A Felvidéki, stb. emlékérmek nem jönnek számításba a Tűzkeresztre jogosultság megállapításánál, csak az előbb között feltételek adják az igényjogosultság alapját.

Délvidék. Nem tudjuk még, hogy lesz-e az 1943. évben számvivői tanfolyam. Betegsége komoly természetű, kérheti irodai szolgálatra minősítését. A „Mura“ jelige alatt kérdezettekéről nem tudunk, ismétlje meg. A nyomozásról küldött leírását eltettük, egyelőre nem kerülhet rá sor, mert bőven el vagyunk látva.

Dombóvár. 1. Többször felszólították az Ön évfolyamát is az őrsparancsnokképző iskolába, nem tudjuk: jelentkezett-e annak idején és megfelelt-e a követelményeknek, pl. jv. iskola jó eredményű elvégzése, stb.? Most már nincs lehetőség bevezénylésre. 2. Számvivő tanfolyamba vezénylésre előjegyezték 1941-ben (nem 1940-ben), ha még sem került be eddig, annak valószínű oka, hogy jobbak is voltak.

H. J. 5555. Olvassa el Nógrádi 54321. jeligés üzenetünket; Ön megsebesült a bácskai harcokban. Önt tehát megilleti a Tűzkereszt.

SODRONYKÖTÉL
MINDEN CÉLRA

DEICHSEL
SODRONYGYÁR
BUDAPEST XIII. VÁCI-ÚT 98. TEL: 298-996

Kisfogyasztású

petroleum-
gáz

lámpák
Kislámpák

Aladdin

rt., Budapest, VII. Nyár-u. 7

„ATLANTIS“

Kemence- és vegytisztító üzem
VI. HEGEDŰS SÁNDOR-UTCA 8.
Telefon: 22-15-10. Flók:
IX., LONYAY-UTCA 51. SZÁM.
Függönytisztítás! Minta után!
Felés! Szőnyegtisztítás!
Öskeresztény cég! A testület tagjainak 5-10% engedmény

Sport

Maurer István

felszerelések
szaküzlete

Bpest. VI. Teréz-kt 4. Tel: 118-194
A „BAROSS SZŰKRTSÉG TAGJA.“

Székelyvér. Elintéztük. Megemlítjük, hogy az Almási-cég zsidó.

Szendrey próbacsendőr. A rajza nem jó.

Sülelmed. A csendőr, akinek kerékpárja van, nem köteles azt átadni másnak rendes szolgálat teljesítésére még a kerékpárfenntartási átalány rendszer mellett sem.

Antalóci őrs. Timár Lajos őrmester 1942. III/1-én a miskolci nyomozó alosztály állományából leszerelt, címe ismeretlen.

Sz. L.-né, szül. G. V. A versek nem felelnek meg követelményeinknek.

Ny. G. cső. Nagypalád. B. F. prb. cső. Mesztegnyő. A szerkesztőségnek kapható könyveket csekkbefizetési lapon kell megrendelni, amint azt lapunk minden számában közöljük olvasóinkkal. Más módon történt megrendelést nem vehetünk figyelembe.

F. E. prb. cső. Nagyvárad. Előbbi üzenetünk Önnek is szól.

Előfizetés. Minden számunkban a szerkesztői üzenetek elején adott tájékoztatónkban meg van.

H. J. Kaposvár. Rendezés alatt álló kérdés. A döntésről annak idején értesítést kap.

Gyöngyvirág. Nem szerelhet le. Az igényjogosultsági igazolványról 1931. évi 11. számunkban bő ismertetést adunk.

V. J. csendőr, Gyergyóbékás. Várja meg a parancsot, akkor jelentkezhet.

1888. A Cs.—20. jelzésű utasítás 51. pontja jelenleg is érvényben van. Eszerint a közzéadókodás rendes tagjai a napirendeszerű foglalkozás helyett — amikor arra szükség van — hetenkint három délután mezei és kerti munkát végezhetnek. A mindennapos mezei és kerti munka azonban csak a napirendben előírt foglalkozási időn kívül, tehát ebéd után 15 h-ig és 17 h után végezhető.

Faragó próbacsendőr. Írja meg részletesen, mi történt, akkor tudunk felvilágosítást adni.

Tázlár. A rehabilitációs törvény alapján a büntetés hátrányos jogkövetkezményeinek megszüntetését az elítélt előjáró parancsnoksága az érdekelt anyakönyvi lapjába és a büntetési jegyzőkönyvbe, a „Megjegyzés” rovatba bevezeti. A már bejegyzett bírósági büntetést azonban törölni nem lehet. Ez csak a Szolg. Szab. I. Rész 386. pont d.) alpontjában felsorolt esetekben van megengedve. A rehabilitációs törvény végrehajtását szabályozó 13.000/1941. számú I. M. rendelet (megjelent az 1940. évi 10. számú Honvédségi Közlöny szabályrendeletekben) az eljárásra vonatkozólag részletes útmutatást ad.

Kiszombori tanya. A vitézzé avatáshoz — egyéb feltételek mellett — a kiténteléseket illetően — legalább két II. osztályú ezüst vitézségi érem szükséges. A „Koronás

ezüst érdemkereszt a vitézségi érem szalagján” alacsonyabb fokozatú és ezért a II. osztályú ezüst vitézségi érem helyett nem jöhet számításba. A Vitézi Szék e tekintetben kivételt nem tehet. A vitézzéavatás feltételeit egyébként részletesen megtalálja a „Vitézi Rend Kiskaté”-jában. Ára 50 fillér. Postai úton is lehet igényelni az Országos Vitézi Szék Gazdasági Hivatalától. Cím: Budapest, I., Királyi palota, Alag-sor 1. sz.

Közellátás. A levágott sertések után a zsrbeszolgáltatási kötelezettséget újabban az 1941. évi 45. számú Csendőrségi Közlönyben megjelent 8040/1941. M. E. számú kormányrendelet szabályozza. A csendőrség központi ellátásának megszervezése csak a rendelet megjelenése után történt meg. A rendelet kiegészítése a csendőrségre — a közellátási minisztériumnál folyamatban van.

Szeretet virág. Névtelen levelekre nem válaszolunk.

D. 12. A Háborsó Emlékérem alapszabályai az 1929. évi 26. számú Csendőrségi Közlönyben vannak. E szerint csak a leszármazottak kaphatják meg bizonyos feltételek mellett, unokaöccs nem.

G. P., Guta. Ha a közzéadókodás tagjai az őrs konyhakerkjéből néhány ölet önként átengednek nős bajtársuknak azért, mert annak nincs kertje és a községben kertészet sincs, ahol a zöldségek beszerezhetők lennének, helyesen, elsősorban bajtársiasan járnak el. Ilyen esetekre az utasítás természetesen nem rendelkezhetik, de mert érinti a Cs.—20. határozványokat, jelentsék be az adatokat a szárnyparancsnokságnak.

F. Á. A „vitéz” a nőülése engedélyezése iránti kérvényt előbb adhatja be; e kedvezményen kívül más előnyben nem részesül. A hadiárva-csendőrt kedvezmény nem illeti; ha az ara hadiárva és vagyona, földje stb. van, amelynek kezelésére egyedül képtelen és nincs hozzátartozója, aki az azzal járó gondokat viselje, a honvédelmi miniszter úr megfelelő vizsgálat után mérlegeli az engedély előbbi megadásának lehetőségét.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

Besenyői BEÜTHY KÁLMÁN alezredes.

Stádium Sajtóvállalat Pt., Budapest, V., Honvéd utca 10.
Felelős: Györy Aladár igazgató.

Mi **BUTORT** előnyösen, megbízható kivitelben
HETESI GÁBOR cégnél vásárolunk.
Budapest, VI., Vilmos császár-út 53.
Styl-butorokhan nagy választék.

Keresztény műasztalosok butortermékek.

„Réka”
EGYENRUHÁT

Készít
egységsmagból
igénylésre előírt
egységáron. Paszományok
gombok, felszerelési cikkek
Postai szétküldés

RUHAIPARI és KERESKEDELMI R.T.
VI., ANDRÁSSY-ÚT 27. • TELEFON: 425-984.

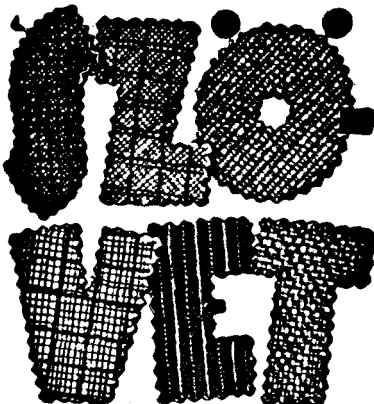
Csendőrségi nyomtatványok és
felszerelési cikkek nagyraktára:

PALLADIS
R.T.

BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-ÚT 130. I. EM.

Távbeszélő: 120-013. (A Hősök-tere közelében)

FOLYÓSZÁMLÁRA IS

és minden más textil áru

Tribon
RUHÁZATI R.T.
ÜLLŐI-ÚT 14

KERESZTÉNY CÉG